

★A★S★D★

OBSAH 2. ČÍSLA 15. ROČNÍKU - 1983

Nezískal cenu za herecký výkon

Kniha o království

Žena velké víry

Je zákon omezování?

On osvobodí lid svůj... (2)

Nejnovější objevy

v oblasti Mrtvého moře

Bůh je Pánem dějin

Voda — div,

kterého si nevážíme

Tolik potřebná vlastnost

Dr. Martin Luther (2)

(Hříšník vykládá žalmy)

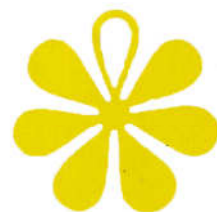
Ztracená náplast

Jak se rodí nový zpěvník

Ucho, které slyší...

Jsi také tak neodbytný?

ZNAMENÍ DOBY

CÍRKEV ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE

ÚSTŘEDNÍ RADA

142 00 PRAHA 4 - LHOTKA, ZÁLESÍ 50, TEL. 49 18 48, 49 18 49

V Praze dne 6. ledna 1983

Vážený pan
Dr. Gustáv Husák
prezident Československé
socialistické republiky
Praha - Hrad

Vážený pane prezidente,

při příležitosti Vašeho významného životního jubilea přeji Vám jménem Ústřední rady církve adventistů sedmého dne i jménem svým pevné zdraví, všechno dobré a nadále mnoho státnické moudrosti ve Vaší odpovědné práci pro blaho našich národů a rozkvět naší země.

Současně Vás ujišťuji, pane prezidente, že naši věřící se budou i nadále podílet poctivou prací na budování naší socialistické vlasti a budou podporovat úsilí o zachování míru ve světě.

Dr. Oldřich Sládek
předseda církve adventistů s.d.

Dne 10. ledna 1983 oslavil prezident Československé socialistické republiky dr. Gustáv Husák své 70. narozeniny. Otiskujeme znění blahopřejného dopisu, který mu k významnému životnímu výročí zaslal předseda Ústřední rady církve adventistů s.d. v ČSSR, bratr Oldřich Sládek.

NEZÍSKAL CENU ZA HERECKÝ VÝKON

Osmnáctiletému mladíku domlouvá nazlobený otec, který už delší dobu není spokojen s tím, jak se syn obléká, jak dlouhé a neupravené má vlasy: „Vypadáš jako nepodařený herec ...nebo jako Kristus Pán!“

Opravdu? Jak vypadal Kristus? Kdo si o něm napsal: „Kdyby se Ježíš z Nazareta dnes vrátil na zem, zřejmě by jej zadržela první hlídka Bezpečnosti. Vousy, vlasy na ramena, na nohou jen sandály. Nechodil do škol, stýkal se s lidmi pochybné pověsti, soustavně navštěvoval místa, kterým se dobří lidé raději vyhýbali. Jak by se na něj lidé dívali dnes? Možná hůře než staří Římané.“

Vypadal Ježíš Kristus jako výstřední herec? Nebo jako mladík, který chce na sebe upozornit, šokovat okolí nebo vyjádřit protest proti společenským konvencím?

Nedochoval se nám jediný záznam, že by kritikové Ježíše Krista poukazovali na jeho dlouhé vlasy a vousy. Kdyby to dělali, asi by to znělo jako výtka dnešním mužům, že jsou hladce oholeni. Jeho oděv zřejmě svědčil o chudém nazaretském původu. Ale přesto při popravě vojáci považovali jeho šat za tak hodnotný, že jej nechtěli dělit na kusy.

Kdyby nepřátelé mohli Pána Ježíše z něčeho obvinít, určitě by jej pohnali před soud mnohem dříve. Ježíš Kristus však platil daně, nenapadal římskou státní moc, ani proti ní nepodněcoval vzpouru — i když dobře věděl, jak je zkorumpovaná. Nikdy nevedl ani protestní pochod.

Nepřátelům Ježíše Krista vadilo předně jeho učení. Učil lásce ve společnosti, ve které překvapivě vysoké procento umíralo násilnou smrtí. Hovořil o lásce k nepřítelům, o „druhém míli“ a nastavení „druhého líce“ (viz Mat 5,38-47).

Jeho povaha příkře kontrastovala s jejich charakterem. „Kázání na hoře“ (Mat 5. — 7. kap.) u nich vyvolalo vlnu nevole. Pochopili, že prohlédli jejich pokrytectví. Dal ovšem najevo, že je i přesto miluje. Nestáli o jeho lásku.

Neměli rádi jeho učení, ale to, co prohlašoval o sobě, je přivádělo až k zuřivosti. Tvrdil, že je Boží Syn. Tím je postavil před volbu. Ne-

chtěli bojovat proti Bohu. Páli si však Boha, který by jim lichotil, který by schvaloval jejich názory a způsoby — a ne je odhaloval. Museli se rozhodnout. Buď by museli změnit Boha, nebo by Bůh musel změnit je. To první nedokázali a to druhé nechtěli připustit. Proto na něj útočili, slídili za ním, lhali o něm — až jej dostali tam, kam jej chtěli dostat — na popravičích kůl, určený nejhorším zločincům.

I my musíme volit. Prožíváme stejné dilema. Buď jej přijmeme, nebo zavrhujeme. Tady není žádná „zlatá střední cesta“. Možná bychom jej rádi uznali jako velikána dějin, velkého učitele, uzdravovatele, filozofa — ale ne jako Božího Syna. Takový názor však neobstojí. Pán Ježíš o sobě tvrdil, že je Boží Syn. Buď mluvil pravdu, nebo lhal. Jestliže lhal, pak to ovšem nebyl ani dobrý člověk. Buď to byl Boží Syn, anebo to byl největší podvodník, jakého lidstvo pamatuje.

Oč šlo Ježíši Kristu? Hrál na své současníky divadlo? Když sledujeme události na Golgotě, nejsme svědky vraždy. Nedíváme se na smrt mučedníka. Nehledíme na popravu politického revolucionáře, který špatně odhadl situaci a nechal se chytit. Nesledujeme divadelní drama — herce, který se drží přesné scénáře. Ježíš Kristus nikdy nezískal cenu za herecký výkon. Na Golgotě šlo o skutečnou smrt, šlo o oběť. Bůh umíral na místě člověka. Právě proto přišel.

Satan Pána Ježíše mnohokrát pokoušel, aby na sebe upozorňoval, aby upoutal „světla reflektorů“ a začal hrát divadlo pro pozemské publikum. Pokoušel ho, aby si pomocí zázraků a projevů božské moci usnadnil život.

Po čtyřicetidenním postu mu našeptával, aby si udělal chléb z kamení. Snažil se jej vyprovokovat, aby seskočil z vrcholku chrámu, upozornil na sebe a dokázal, kdo vlastně je. Nepřátelé vyzývali Pána Ježíše, aby sestoupil z kříže a dokázal svou moc. Díky Bohu, že ani na kříži Ježíš Kristus nehrál divadlo, ale umíral za tebe a za mne.

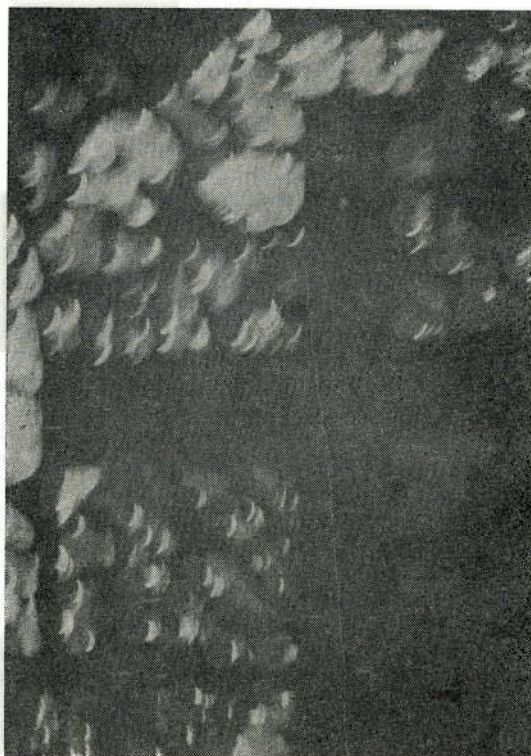
JISTOTA

Mnozí lidé kladou otázku: Jak mohu mít jistotu, že na kříži opravdu umíral Boží Syn?

Sledujme jeho život, jeho činy, učení a povahu. Sledujme projevy jeho moci, jeho úžasný soucit a lásku. Pozorujme Golgotu.

Vzpomeňme na předpovědi starozákonních proroků a na to, jak se do podrobností naplnily v životě a smrti Ježíše Krista. Přišel přesně v době určené proroky. Zemřel, jak to předpověděli. Celý jeho život se odehrál podle prorockého „plánu“. Nehrál to všechno? Zmanipuloval lidi a okolnosti, aby nakonec všechno vyšlo jak vyjít mělo? Těžko mohl zmanipulovat okolnosti svého narození, smrti a pobytu v hrobě. Svým životem a smrtí naplnil stovky starozákonních proroctví. Pravděpodobnost, že by se nějakému podvodníkovi podařilo naplnit alespoň několik předpovědí, je tak malá, až to zaráží. Můžeme mít jistotu. Ježíš Kristus byl tím, za koho se vydával.

I když pomineme jeho bezúhonný život a učení, které nemá obdoby, i když nebereme v úvahu všechny důkazy jeho moci a naplněná proroctví, zůstává nám základní a zásadní otázka: Má Ježíš Kristus moc nad smrtí? Vstal z hrobu? Všechno ostatní zále-

ží na tom, jak odpovíme. Jestliže nevstal z hrobu, pak to byl největší podvodník. Jestliže se prohlašoval za Boha, ale nepřekonal smrt, pak je celé křesťanství pouze bezcenný žert. Všechna ostatní svědectví o jeho životě by na tom nic nezměnila, jen by zdůraznila závažnost a rafinovanost podvodu.

K čemu Bůh, který slibuje život, ale není s to daný slib splnit? K čemu kříž, který sice slibuje odpuštění, ale nemůže zachránit? Nač by nám bylo evangelium o minulých událostech bez perspektivy do budoucnosti? Pán Ježíš prohlásil: „Byl jsem mrtev, a hle, jsem živ na věky věků“ (Zjev 1,18). Mluvil pravdu? Jsem přesvědčen, že ano.

Proč jsem ještě neodložil křesťanství? Protože jsem doposud nedostal vysvětlení jedné historické události — zmrtevýchvstání Ježíše Krista.

Jen si to představte, oné noci, k ránu, Ježíš Kristus ležel mrtvý v hrobě. Vstup do hrobky uzavíral těžký kámen. Zapečetili ho a před vchod postavili stráž, římské legionáře. Kde byli učedníci galilejského Mistra? Schovávali se. Vždyť všechny jejich naděje zhasly. A pak byl najednou hrob prázdný. Uvnitř seděl anděl a ohromeným ženám oznámil: „Není tady. Byl vzkříšen, jak předpověděl“ (Mat 28,6).

Jak úžasný výrok. V hrobě není, vstal zmrtevých! V těchto několika slovech je obsažena naše naděje. Nikomu se nepodařilo prokázat, že tato slova nejsou pravdivá.

Kněží zaplatili římským vojákům, aby rozhlašovali, že Ježíšovo tělo ukradli učedníci, zatímco stráž spala. Vysvětlení si ovšem odporuje. Jak mohli vojáci vědět, co se dělo, když spali? Opravdu celá stráž spala, i když za to vojákům hrozil trest smrti? Mohli apoštolové odvalit kámen a odnést mrtvé tělo, aniž by stráž

probudili? Kdyby se legionáři probudili, nepřemohli by pár ustrašených učedníků? Byli učedníci vůbec schopni odvalit kámen u vchodu do hrobu? Měli na to dost sil? Na okraj jednoho starého rukopisu kdosi před stáletími připsal poznámku: „Kámen, který s námahou odvalilo dvacet mužů.“

Římsí vojáci věděli, co se stalo, oni to viděli. Viděli, jak anděl odvalil kámen. Viděli Božího Syna, jak vyšel z hrobu a tak dokázal, že je vzkříšení i život. Byli příliš užaslí a vyděšení na to, aby si vymýšleli, když podávali zprávu kněžím. Představitelé židovského národa nepochybovali o pravdivosti jejich líčení. Nešli si k hrobu ověřit skutečnost. Proč nezahájili rozsáhlé vyšetřování a nehledali „ztracené“ tělo pohřbeného? To by přece zničilo křesťanství dříve než se vůbec stačilo narodit!

Někteří lidé však přesto tvrdí, že zmrtevýchvstání si vymysleli apoštolové. Měli náladu na vymyšlení legend a podvodů muži ze strachu zavření v „horní místnosti“? Muži, kteří z počátku ani nevěřili zprávě o zmrtevýchvstání; muži, kteří se trápili, že jejich víra v Ježíše z Nazareta byla tragickým omylem? Těžko!

Jiní namítají, že plačící ženy za ranního šera zašly k jinému hrobu, zatímco Ježíš ležel o několik kroků dále. Pak by ostatní účastníci pohřbu mohli omyl lehce napravit a označit správný hrob. Nikdo však jiný hrob nehledal. Codnes si ani jediný hrob na světě nečiní nárok, že by uchovával byt jedinou kost Ježíše Krista.

Další lidé namítají, že Ježíš na kříži nezemřel, že to jen předstíral nebo omdlel a v chladu hrobu přišel znovu k vědomí. Kopí, kterým voják probodl jeho bok, krev a voda, které vytekly, mluví jasně. Copak se můžeme domnívat, že někdo mohl ožít v malé skalní hrobce, sám odvalit těžký kámen od vchodu, neprobudit přítom

stráž a pak ujít velkou vzdálenost s probodenými nohama?

Ještě nikdo nenabídl věrohodné a rozumné vysvětlení, co se vlastně tehdy stalo. Když o celé události přemýšlíme, nemůžeme se ubránit přesvědčení, že ve prospěch zmrtevýchvstání nejhlasitější svědčí znepokojivé mlčení Kristových nepřátel, jejich neschopnost rozumně vysvětlit celou událost. To mlčení je výmluvné.

Uvědomujeme si, co Bůh pro nás vykonal? Věděl, jak důležitá je zpráva o zmrtevýchvstání, věděl, že na tomto bodu závisí smysl celého křesťanského poselství, věděl, jak se je lidé budou snažit zpochybňovat — proto nedovolil, aby vznikla sebemenší pochybnost. Bůh si přeje, abychom měli důvodnou jistotu.

Přesvědčenost však nestačí. Nestačí ani uznávat argumenty a důkazy. Přesvědčenost, že Ježíš je Boží Syn, sama o sobě nikoho nespasí. I ďáblové tomu věří, jsou o tom přesvědčeni, a proto se třesou (Jak 2,19). Jedině když přijmeme Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele, jsme zachráněni. Musíme věřit, že nás vysvobodí od našich hříchů a hřešení. Musíme jej přijmout jako Pána svého života, konečnou a nejvyšší autoritu, které se rádi a ochotně podřizujeme. Ježíš není nějaký další prostředek k osobnímu rozvoji, psychodroga, nějaký symbol, maskot, předmět zájmu pro volné chvíle, nějaký chvilkový hrdina, nějaká organizace, ke které se přidáme, když se to hodí, a ze které zase utečeme, až se situace změní.

Dívejme se mnohem výš, až na horu Golgotu. Sledujme největší oběť všech věků. Stvořitel světa tam umíral za člověka, který se proti němu vzbouřil. Umíral, aby zachránil člověka, který nechce být zachráněn. Umíral pro tebe a pro mne. Vyznejme pod křížem jako Tomáš: „Můj Pán a můj Bůh“ (Jan 20,28). -kn-

ČTĚTE S NÁMI evangelium Matouše

KNIHA O KRÁLOVSTVÍ

Francouzský filozof Renan označil evangelium Matouše za „největší knihu světa“. Nachází se na počátku Nového zákona, v systematickém sledu zaznamenává výroky a činy Pána Ježíše Krista. I pro nás dnes je velmi důležitá, protože nabízí řešení osobních i společenských problémů — řešení je Zachránce, Spasitel, Ježíš Kristus.

Nový zákon nás na počátku neseznamuje s nějakou naukou, ale s osobou, a to je velmi výmluvné. Nejdříve

se musíme seznámit se ztělesněnou láskou a svatostí, pochopit, jak Pán Ježíš žil, hovořil, jednal a zemřel za nás, teprve pak můžeme porozumět jeho výzvě k následování. Nejdříve se musíme zamilovat do svého Pána a pak jsme schopni poznávat a plnit jeho vůli. Čtyři evangelia představují Ježíše Krista jako „Hlavu církve“, další část Nového zákona — epištoly (dopisy) hovoří o samotné církvi a představují ji jako „Kristovo tělo“. Závěrečná kniha Nového zákona „Zjevení“ líčí spojení „Hlavy a těla“ při druhém příchodu Ježíše Krista na naši zemi.

Sochař má možnost mnohem působivěji vyjádřit své cítění než malíř, sochařovo dílo můžeme pozorovat z mnoha stran. Ze stejného důvodu máme v Novém zákoně čtyři evangelia. Každý evangelista představuje Krista z jiného pohledu. Matouš jej představuje jako Krále, Marek jako

muže síly a činu, který se stal trpícím Služebníkem. Lukáš jej vykreslil jako Syna člověka a Jan dokazuje, že Ježíš z Nazareta je Bůh.

Tak se my lidé postupně seznamujeme se svým Spasitelem. Nejdříve na nás zapůsobí zpráva, že je laskavým a milosrdným Králem, Pánem onoho nového Království (Matouš). Pak objevíme, že ten, jenž nás laskavě volá k poslušnosti, byl také poslušný, a to až k smrti (Marek). Dále poznáváme, že je starším Bratrem všech lidí (Lukáš). Nakonec s úctou jako Tomáš vyznáváme: „Můj Pán a můj Bůh“ (Jan).

Tyto čtyři pohledy na Ježíše Krista rozvíjejí motivy starozákonních dějin a proroctví. Kolem svatostánku na poušti se rozkládal tábor dvanácti izraelských kmenů, seřazených pod čtyři korouhve. Podle tradice skupina vedená Judou měla na korouhvi lva, skupina vedená Efraimem býka, sku-

pina vedená Rubenem podobu člověka a skupina vedená Danem symbol orla. Jsou to symboly královské vlády, obětní služby, soucitu a nebeské moci. Když později proroci předpovídali příchod Spasitele, používali stejné obrazy a symboly.

Každé evangelium zdůrazňuje jedno z uvedených hledisek. Matouš se snažil oslovit Židy, proto zdůrazňuje starozákonní sliby a jejich naplnění. Marek představuje Římanům Spasitele jako muže moci a činu. Lukáš, původně pohan, povoláním lékař, píše pro kosmopolitní svět řecké kultury. Jan psal z Malé Asie, kolébky teosofických spekulací, dosvědčuje, že jeho Pán byl opravdu Bůh v lidském těle.

Přes různost důrazů, rozličnost pohledů, vynechávky a rozdíly všechna evangelia shodně věnují největší pozornost smrti Spasitele a událostem, které s ní souvisejí. Dohromady se výslovně zmiňují asi o 44 dnech služby Pána Ježíše. Posledním sedmi dnům však věnují více než třetinu všech stránek. Výmluvně tím dokládají, že smrt Spasitele za naše hříchy a jeho zmrtvýchvstání jsou pramenem lidské naděje, motivací a zdrojem všech pravých obnovných a reformních hnutí. Když člověk uvěří, že ho Bůh tak miluje, že byl ochotný za něj položit život, pozná, že jeho život má smysl a hodnotu.

KRÁLOVSTVÍ

Klíčovým slovem evangelia Matouše je „království“, které uvádí čtyřicetkrát. Třicetkrát můžeme nalézt spojení „království nebeské“. Dvanáct z jedenadvaceti podobností začíná slovy: „Království nebeské je jako...“ Tento slovní obrat nenajdeme nikde jinde v Písmu. Evangelista Matouš upozorňuje na splnění starozákonních slibů. Cituje Starý zákon více než ostatní tři evangelia dohromady.

Evangelium Matouše uvádí pět hlavních proslovů Pána Ježíše. Každý z nich končí poznámkou, že Pán Ježíš pak pokračoval v další činnosti. V prvním proslovu Král vyhlašuje zákony a zásady svého království. Říkáme mu také „kázání na hoře“ (5,1 — 7,27). Druhý proslov je vlastně misijní výzvu apoštolským poslům tohoto království (10,1-42). Třetí kázání tvoří podobnost o království (13,1-52). Na dalším místě je proslov o vztazích v Božím království (18,1-35). Závěrečný proslov tvoří série varování a pohrůzek na adresu náboženských pokrytců a předpověď příchodu Božího království a návratu našeho Pána (23,1 — 25,46).

Bylo by chybou, kdybychom se více zabývali slovy a uspořádáním knihy než ústřední postavou. Evangelium Matouše má, podobně jako ostatní knihy bible, jediný cíl, zjevit Boha prostřednictvím Ježíše Krista. První čtyři kapitoly popisují příchod a první

léta pozemského života Krále, Ježíše Krista. Kapitoly 5. — 13. líčí, jak se představil světu, kapitoly 14. — 25. zaznamenávají, jak byl světem odmítnut. Tři poslední kapitoly hovoří o ukřižovaném a zmrtvýchvstalém Králi.

Povšimněte si, jak začíná evangelium Matouše a tím vlastně celý Nový zákon: „Rodokmen...“ Matouš nám tím připomíná první knihu Starého zákona, Genesis, 1. Mojžíšovu, ve které je uvedeno nejvíce rodokmenů. 1. kniha Mojžíšova hovoří o počátku světa a lidstva v Ježíši Kristu. Zatímco první kapitola bible připomíná stvoření člověka „k Božímu obrazu“, první kapitola Nového zákona zaznamenává skutečnost, že Bůh v Kristu na sebe přijal podobu člověka.

Druhá kapitola Matoušova evangelia vypráví, jak nově narozeného krále odmítl vlastní národ, Židé, a jak překvapivý zájem o něj projevíli pohanskí mudrci. Naznačuje tím osud křesťanského poselství v následujících generacích. Tato kapitola si také vypůjčuje ze Starého zákona slova popisující návrat Mojžíše z vyhnanství k vlastnímu lidu, aby nám ukázala, že Kristus je nový Mojžíš — Zachránce a Zákonodárce a že musel být v dětství sám zachráněn (Mat 2,19.20; 2 Moj 4,19).

Ve třetí a čtvrté kapitole nás čeká řada překvapení. Král podstoupil obřad, který představuje očištění od hříchu — křest. Určitě bychom nečekali, že pak odejde sám na poušť, kde jej pokoušel satan. Ježíš Kristus — Král však představuje celé lidstvo. Křest na počátku jeho veřejné činnosti je příslibem křtu krví, který podstoupil na konci svého pozemského života, aby odstranil hříchy celého lidstva. Pokoušení na poušti dokazují, že odmítl použít svou božskou moc jako útek z těžkostí nebo jako nejkratší cestu ke slávě. Omezil se jen na dvě zbraně, které směl používat také všichni jeho následovníci — modlitbu a Písmo.

Pak následuje již zmíněné kázání na hoře (5. — 7. kapitola). Co je to za Zákonodárce, který postihuje i lidské myšlenky? Kdo si dovolí prohlásit: „Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům... já však vám pravím...“? Toto kázání samozřejmě není návodem typu „udělej si sám“, jak se dostat vlastním úsilím do Božího království. Spíše rozvádí dřívější prohlášení Pána Ježíše: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.“

Kromě Pána Ježíše nikdo na zemi plně neuskutečnil v životě ideály „kázání na hoře“. Kázání je jako hvězdnatá noční obloha, máme podle ní naříditi směr svého života, ale nemůžeme na ni dosáhnout, bez ohledu na to, zda se nalézáme v hlubokém údolí nebo na vrcholu nejvyšší hory. Toto kázání má odstranit naši samospravedlnost a vést nás, abychom

padli na kolena před Zákonodárcem, jak to učinil malomocný na konci tohoto kázání, s prosbou: „Pane, chceš-li, můžeš mě očistit.“

Podobenství o nebeském království ve 13. kapitole nám chystají také překvapení. Pán Ježíš svou smrtí založí duchovní království. Jeho pozemská viditelná podoba má různé barvy. Pouze menšina reaguje na semeno nebeského Rozsévače, roste, zraje a přináší užitek. Jiní, o kterých se zdálo, že semeno také přijali, se stávají koukolem — pouze plevem.

I přes lidské slabosti semeno Božího poselství vzklíčí, vyroste a svými plody naplní celou zemi. Celý proces však probíhá v lidských srdcích. Každý, kdo chce získat tak „velký poklad“ (Boží království), musí být ochotný vzdát se, čeho je třeba. V den posledního soudu, až bude síť evangelia vytažena na břeh nebeského království, ukáže se, kdo je dobrou a kdo špatnou „rybou“, podle toho, zda dotyčný přijal, zamiloval si a uposlechl nebeského Krále.

Další kapitoly líčí, jak se Pán Ježíš skláněl k lidem, zasažený jejich bolestmi a utrpením, jak je uzdravoval tělesně i duchovně. Můžeme sledovat, jak mu za patami chodili jeho nepřátelé v naději, že zaslechnou něco, co by jim posloužilo jako důvod k obžalobě a odsouzení. Můžeme sledovat také učedníky, kteří prožívali ve své slabosti a sebedůvěře prohry, ale také úspěchy ve službě Mistru. Uprostřed toho všeho zůstává Kristus stále stejný — aktivní, pečlivý, milující, trpělivý, zachraňující. Pak následuje kříž.

Matouš, podobně jako Marek, zaznamenal srdcervoucí výkřik: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ Z Kristových úst zaznělo toto zvolání, abychom je nemuseli vyřknout nikdy my. Ujišťuje nás, že náš Spasitel prošel do krajnosti pocitu zoufalství a ztracenosti, který my lidé prožíváme jen zčásti.

Temnota, která zahálila zemi v okamžiku, kdy visel na kříži, představuje rozpoložení jeho nitra, když na něj byly vloženy viny všech lidí. Jedině když v ukřižovaném na Golgotě rozpoznáme zástupnou obět za své hříchy, pochopíme smysl výroku: „Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti“ (2 Kor 5,21).

Máme-li měnit směr a způsob svého života, musíme se ztotožnit se starým proroctvím a zahrnout se do pojmu „všichni“. „Všichni jsme zbloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech“ (Iz 53,6).

Každý, kdo důvěřuje Kristu, může mít jistotu, že Pán nebude naše hříchy počítat dvakrát, jestliže už je nesl Kristus, který zemřel místo nás. Každého z nás zve: „Pojďte ke mně všichni... a naleznete pokoj“ (Mat 11,28.30).

K. NOWAK

Žena velké víry

V Písmu čteme o kananejské ženě, která volala na Pána Ježíše: „Smiluj se nade mnou, Pane, Synu Davidův.“ Je až nápadné, jak často se v evangeliích píše, že lidé v přítomnosti Ježíše začali volat. Buď jsou to malomocní nebo lidé posedlí démony, zde je to matka, jinde zase otec. Člověk jen nerad volá. Spíše se za volání nebo křik stydí. Obvykle svědčí o bezmocnosti. Ve skutečnosti pocítujeme volání jako něco mimořádného či nemístného. Pokud to jen jde, člověk zatne zuby a ovládá se a když to už nemůže vydržet, zavře napřed pečlivě okna a dveře, aby soused neslyšel, jak křičí. V umění ovládat se to člověk dotáhl dost daleko. Potlačujeme bol ve skrytu svého nitra. Mívá to ovšem dopad na nervovou soustavu, jak říkají lékaři.

„Smiluj se nade mnou, Pane, Synu Davidův! Má dcera je zle postižena,“ ale on jí neodpověděl ani slovo. Jeho učedníci přistoupili a žádali ho: „Zbav se jí, vždyť za námi křičí!“ On odpověděl: „Jsem poslán jen ke ztraceným ovčím z lidu izraelského.“ Ale ona přistoupila, klaněla se mu a řekla: „Pane, pomoz mi!“ On jí odpověděl: „Nesluší se vzít chléb dětem a hodit jej psům!“ A ona řekla: „Ovšem, Pane, jenže i psi se živí z drobků, které spadnou se stolu jejich pánů.“ Tu jí Ježíš řekl: „Ženo, tvá víra je veliká; staň se ti tak, jak chceš.“ A od té hodiny byla její dcera zdráva (Mat 15,21-28).

Bible říká, že to je kananejská že-

na. Kananejci obývali kdysi celou Palestinu. V době Pána Ježíše žily už jen zbytky původních obyvatel. Dále se dovídáme, že je matkou nemocné dcery. Sama o ní říká: „Má dcera je zle posedlá.“ Kraličti překládají „trápí ji ďábelství“.

Stav trpící dcery se tu blíže nepopisuje. Ale když pomyslíme na stav našich duševně nemocných, kteří mohou být uklidnění jen silnými tabletami a injekcemi, pak vytušíme něco z úzkosti a trápení matky, která musela žít se svou dcerou bez lékařské pomoci. Proto matka křičí za Ježíšem na ulici, bez ohledu na to, co si o ní lidé pomyslí: „Smiluj se nade mnou, Pane, Synu Davidův!“

Pane, smiluj se nade mnou, Kyrie eleison. To je výkřik utištěných všech staletí. Pane, smiluj se ... Kyrie eleison — zní slavnostně a vznešeně v kostelích. Ale zde na cestě, to zní jinak. Zní to tak děsivě, až to učedníkům vadí. Ostýchají se; jsou v cizím kraji a pochopitelně by rádi její křik co nejdříve umlčeli. Proto prosí Pána, aby ji odbyl: „Zbav se jí, vždyť za námi křičí!“

Vzniká otázka, odkud tato pohanka ví, kdo je Ježíš. Jak to, že ho jmenuje oficiálním titulem „Syn Davidův“? Marek poznamenává, že „o něm uslyšela“ (Mar 7,25). Slyšela z dálky, z cizích úst, něco se o něm povídá. Obyvatelé Kafarnaum, Betsaidy, Korozaimu, obyvatelé Jericha, Nazareta a Jeruzaléma nepochybně o něm slyšeli víc. A což teprve my, kteří bezpochyby víme o Ježíši právě tak, jako lidé v Kafarnaum, daleko více, než ona pohanka. Víme s apoštolem, že nás vykoupil, abychom „přijali právo synů“. Známe ho jako vítěze nad hrobem a smrtí, zmrtvýchvstálého Pána, který se posadil na pravici Božího trůnu. Známe ho jako vůdce a dokonavatele víry. Žel, že to mnoho, co jsme my a lidé v Kafarnaum o Ježíši již slyšeli, mnohemu člověku ještě nestačí, aby uvěřil. Schází mu důvěra v Ježíše.

Avšak to málo, co se tato pohanka o Kristu dověděla, stačilo, aby mu stoprocentně důvěřovala. Volá k němu, křičí. Snad i ona náležela až do této chvíle k lidem, kteří svůj boj tíse nosí s sebou, ale nyní křičí, poněvadž plně důvěřuje Ježíši. V jeho blízkosti nemusí svůj bol potlačovat. Ježíšova blízkost a přítomnost přímo vábí a vyvolává křik trpících a Ježíš je z těžkostí vysvobozuje. Proto křik v jeho blízkosti je osvobozující křik.

Kananejská žena Pánu důvěřovala, očekávala, že jí pomůže. A nezklama-

la se. Podobnou zkušenost prožívají věřící stále. V Písmu čteme: „Já jsem si ukvapeně řekl: Jsem zapuzen, nechceš mne už vidět. Avšak vyslyšel jsi moje prosby, když jsem k tobě volal o pomoc“ (Žalm 31,23).

JEŽÍŠOVO JEDNÁNÍ

Zpočátku jedná nepochopitelně, ne-li dokonce urážlivě. Napřed mlčí. Čteme, že jí „neodpověděl ani slovo“. To přece není Ježíšův způsob jednání s lidmi. Uměl se zahálit mlčením před soudci, ale těm, kteří k němu volají: „Pane, pomoz!“ přece odpovídá. Na volání desíti malomocných přece nemlčel. Slepému u Jericha také vyhověl. Učedníkům, kteří se ocitli v bouři na jezeře v nebezpečí života, také hned pomohl. Když Petr křičel: „Pane, pomoz mi, tonu,“ nebo když otec chlapce trpícího padoucníci volal: „Věřím, Pane, pomoz mé nedověře,“ cožpak Ježíš neodpověděl?

Proč mlčí nyní? Je nesnesitelné, když Bůh mlčí! Na prosbu učedníků sice odpověděl, ale záporně, neuspokojivě: „Jsem poslán jen ke ztraceným ovčím z lidu izraelského.“ Cožpak setník v Kafarnaum náležel ke ztraceným ovčím z domu izraelského? Toho vyslyšel. A Samaritánka u studně Jákobovy také nenáležela k Izraelcům, a přece jí pomohl, a jak! Proč nepomůže teď? A pak, když se tato pohanská žena vrhne k jeho nohám a zápasí jako lvice o své mládě. Pán odpoví: „Nesluší se vzít chléb dětem a hodit jej psům.“ Synové a dědicové jsou Izraelci, psi jsou pohané. To byl tenkrát běžný názor, sdíleli jej i učedníci. Ježíš se vyjadřuje podobně, to proto, že chce dát svým učedníkům velkou lekci. Jedná na první pohled nepochopitelně, protože chce ukázat velikost víry této pohanské ženy.

Naskytá se však i další vysvětlení. Nezvyklé Kristovo jednání pochopíme ve světle jeho poslání, ve světle kříže. Ví, že má zemřít v Jeruzalémě v rukou Židů a pro Židy a pak teprve pro všechny národy země. V Jeruzalémě má padnout rozhodnutí všech rozhodnutí. Na Golgotě má být osvobozena nejen jedna ďáblem trápená dcera, nýbrž veškeré ďáblem týrané lidstvo. Tam má dojít k definitivní porážce knížete temna (Mat 16,21). Ježíš stojí bezprostředně před touto událostí. Na sebemenší pokus odvrátit ho od této cesty, cesty poslušnosti, Pán reaguje velmi důrazně. V sázce je příliš mnoho, jde o spasení Izraele a všech ostatních národů. Jako by jí chtěl říci: „Nech mne! Teď se nemo-

hu zabývat tvým případem. Já nejsem jen uzdravovatel, za jakého mě lidé považují. Já jsem božský válečník a vítěz, který jde vstříc svému kříži, aby tam rozlomil závoru, která může otevřít všechny dveře.“

Uvědomme si, že k setkání s kananejskou ženou došlo v době, kdy už je jasné, že Izrael Pána odmítne. Nyní už je jasné, že Izrael jako celek nechce náležet ke ztraceným ovcím, nechce být považován za nemocného, který potřebuje lékaře. Proto se Pán uchyluje na hranice země, do oblasti Sidonu a Týru. A tu mu vstoupí do cesty pohanka, která ho jako zástupkyně pohanského světa pozdraví titulem „Synu Davidův“ a činí si nárok na Vykupitele. A proto, lidsky uvažováno, tu bylo nasnadě odvrátit se od Izraele a obrátit se k pohanům. Tato reprezentantka pohanského světa se stala, aniž by to měla v úmyslu, pokusem pro Spasitele, aby opustil „úzkou cestu“ do Jeruzaléma. To však Syn Boží za žádných okolností neučiní. Proto to jeho mlčení, proto ta drsná odpověď. Podobně odpověděl i svému učedníku, nazval Petra dokonce satanem, když ho zrazoval od cesty kříže. „Jdi mi z cesty, satane! Jsí mi kamenem úrazu, protože tvé myšlení není z Boha, ale z člověka“ (Mat 16, 22.23).

NEČEKANÝ OBRAT

Po takových odpovědích bychom očekávali, že Ježíš přímo nastoupí cestu do Jeruzaléma. Pak by ona kananejská žena mohla říkat: „Já jsem se v Bohu zklamala, domnívala jsem se, že mne Bůh vyslyší, ale on nedbal na mé volání.“ Ona však neodporuje a ani se neuráží. Ježíš mlčí a ona řekne: „Ano, Pane.“ Ukrývá se, ona řekne: „Ano, Pane!“ Drsně ji odmítne, ona i na to odpoví: „Ovšem, Pane, nemám ani právo ani nárok na místo u tvého stolu.“ Nyní přijde to náhlé a mohutné „ale“. Jako blesk jí přijde na mysl odvážný nápad: smím být aspoň tím přehlíženým člověkem? Smím se živit zbytky? „Ovšem, Pane, jenže i psi se živí z drobtů, které spadnou se stolu jejich pánů.“ Což nemá stůl velikého Boha dostatek chleba i pro ty nejposlednější?

Nastal obrat. Pán vidí její víru: „Ženo, tvá víra je veliká. Staň se ti, jak chceš.“ Pán dává její víru za příklad. „A od té hodiny byla její dcera zdráva.“ Teprve nyní Pán spěchá do Jeruzaléma. Tam se dá ukřižovat pro Židy i pohany. Tam prožívá na sobě Boží odloučení pro nás. Tam snáší hrozné Boží mlčení. Tam křičí na našem místě a za nás. Není to výkřik, který odpuzuje. Naopak, je to výkřik, který má všechny přitáhnout. Všechno učinil pro nás. Jeho vítězství je pro nás. Jako vítěz nás zve: „Pojďte ke mně všichni.“ V Jeruzalémě prostřel velký Boží stůl, kde je místo i pro tebe. Přijmi jeho pozvání.

J. MARCOLLA

„On nakloní srdce...“

JE ZÁKON OMEZOVÁNÍ? (2)

Hovořili jsme o poslušnosti jako projevu důvěry vůči rozumné autoritě. Kdo se s důvěrou ptá na požadavky autority, naznačuje tím, že sám nezná cestu, ale důvěruje tomu, koho prosí o radu. Dá se předpokládat, že po naznačené cestě chce jít. Jenže otázky člověka k Bohu jsou od chvíle prvního hříchu v ráji spíše výčitkami než vyjádřením touhy po poznání (1 Moj 3,10.12). Přechtíme si o tom tři stránky Malachiášova proroctví!

Nacházíme zde příklad nedůvěry lidí k Boží autoritě. Národ sám se neptá po Boží vůli. Bůh ho proto oslovuje, radí a vyzývá sám. Naznačuje cestu. Ukazuje mu, kde sešel na sceně. Izrael má však o sobě velmi dobré mínění. Jistě si blahopřáli, jak se jim podařilo sloučit dodržování Božích požadavků s vlastními zájmy. Plnili např. obětní řád — dali oběť zvířete; bylo ale slepé, kulhavé, nemocné (Mal 1,8). Vyhověli tak dvěma požadavkům: dodrželi obětní řád a zhabili se pouze špatného kusu dobytka.

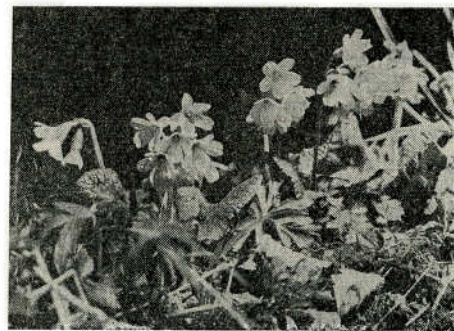
Když člověk dodržuje požadavky zákona asi tak, že se vždy ptá: „Co ještě musím?“, stává se mu zákon nesmírnou přítěží. Když dodržuje zákon jen ze strachu z trestu, nemůže poznat jeho pozhledání, a proto nakonec zákon zamítá.

Ceremoniální obětní řád měl Izraelce naučit kromě jiného i jasněmu rozlišování. Pro majitele stád dobytka nebylo jistě žádoucím vzdát se zdravého zvířete. A přesto měla oběť smysl pouze tehdy, když byl obětován bezvadný kus. Jinak se výchovný smysl minul cíle. Nemohli se tedy divit, když Bůh už „nehleděl na obětní dar a neměl zalíbení v tom, co přinášeli“ (Mal 2,13). Zákon (zde obřadní zákon) se tak stal lidu i kněžím opravdovou přítěží. Takové dodržování vzalo zákonu smysl a navíc znesvětilo Boží úmysly před jinými národy.

Malachiášovo proroctví nás tedy varuje před nebezpečím „optimálních řešení“, před „minimálními ztrátami“ kvůli Boží věci, před okleštěnou službou. Pán Ježíš zdůraznil v domě Lazara: „Jen jednoho je třeba“ (Luk 10,42). Potom v kázání na hoře: „Hleďte především Boží království a spravedlnost a všechno ostatní vám bude přidáno“ (Mat 6,33).

Je zajímavé, že současná doba ráda hledá ve výtvarném umění dokonalé tvary, ale v životě nám nabízí nesmírné množství zbytečných věcí, které nám zabraňují přiblížit se tomu jedinému. Ježíšův model pro naši životní cestu má jednoduchý, dokonalý, absolutní tvar: „Těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu, a málokdo ji nalézá“ (Mat 7,14).

Na našem žebříčku hodnot je pouze jedna příčka nejvyšší. Každý z nás si sám určuje nejvyšší cíl, vybírá hodnotu, jejímuž dosažení podřizuje vše ostatní. Není dobře možné dosáhnout v životě několika protichůdných cílů. A když se nám přece podaří cestou do Božího království přibrat něco na-

víc, Bůh nám to bude muset asi později vzít. Stane se nám to totiž stejně břemenem.

To Boží odebírání bude trochu bolestivé. „...jako oheň taviče, jako louh těch, kdo bělí plátno. Tavič usedne a pročistí stříbro, pročistí syny Léviho a přetaví je jako zlato a stříbro ... Potom uvidíte rozdíl ... mezi tím, kdo Bohu slouží, a tím, kdo mu sloužit nechce“ (Mat 3,2.3.18).

Dokud zachováváme Boží zákon jen ze strachu z trestu, dokud se ptáme po minimu, které je třeba udělat, nepřinese nám poslušnost Božích požadavků radost. Půjďme jako po smutné poušti.

Proč? To když nemáme dost důvěry vsadit vše na věrnou službu Bohu, když nám nedostatek víry zabrání spolehnout se cele na Boží rady. Vždyť Boží zákon není plot, který nám brání vstoupit do zahrady šťastných možností, ale právě ukazatelem jediné cesty k ní.

-pš-

Pokračování

MODLA

Každý z nás má určitou věc nebo zálibu, která nám působí potěšení. A je to jistě dobré, vždyť kdo z nás by netoužil být šťasten? Denní starosti a problémy působí na člověka tak, že je mnohdy vyčerpán, nervózní, podrážděný, nešťastný. Proto je velmi dobré, když má člověk nějakou zálibu, u které se cítí šťastný a může se alespoň na chvíli odreagovat. Mnohdy u této záliby nebo „koníčka“ najdeme řešení problému, který nás trápí v úplně jiné oblasti života. Je to logické. Člověk, který je klidný, spokojený, může daleko lépe přemýšlet, posuzovat a činit rozhodnutí a předsevzetí, najít východisko ze spleťtých situací. Nicméně, tento koutek štěstí může mít svůj háček.

Vzpomínám si na svého dobrého známého. Koupil si nové auto. Pozoroval jsem, že je při údržbě svého vozu šťastný. I když byl vůz nový, stále něco vylepšoval, čistil, natíral, ale velmi málo jezdil. Když bylo v neděli hezké počasí, vyjel z garáže, šampónem auto umyl, vyleštil, vyvětral, posadil se na lavičku, spokojeně si jej prohlížel a k večeru, než začala padat rosa, zajel zpět do garáže. Při jedné z mých návštěv jsem si všiml, že se můj známý do

garáže přezouvá. A opravdu, v garáži bylo čisto jako v pokoji. Auto stálo na gumových běhounech, pneumatiky byly nakrémované černým krémem na boty, aby „prý déle vydržely a nepraskaly“. Nebylo místo, kde by byl prach nebo nečistota. Často jsem viděl, jak se v garáži svítí i dlouho večer. Nad takovým úsilím a pečlivostí jsem žasl, protože něco takového jsem ještě neviděl. Když jsem si ale všiml, že vyjede jen tehdy, když je pěkné počasí a za deště jede autobusem, vlakem nebo stopem, uvědomil jsem si, že v této pečlivosti je něco nezdravého. Položil jsem si otázku: Proč to auto má střechu a blatníky? Přece aby sloužilo za každého počasí. A proč si ho vůbec koupil? Jezdí

v něm, když je zaručené suché počasí.

Připadalo mi, že toto auto může být v moderním pojetí modlou a tato přepečlivost typem moderní modloslužby.

Máme-li užitečnou zálibu nebo věc, která slouží k užítku, pak to je jistě na místě. Ale pokud jsme si něco pořídili proto, abychom to jen vlastnili, protože to je v módě, a chodili se na to dívat, oprašovat a trávili u toho velké množství drahocenného času, pak jsme v nebezpečí přestoupení druhého přikázání, které nás varuje před modloslužbou a které mezi jiným říká: „...nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit“ (2 Moj 20,4-6).

PETR KOBIELA

„ON VYSVOBODÍ LID SVŮJ OD HŘÍCHŮ JEJICH“

CO JE HŘÍCH?

V čem spočívá vlastně jeho podstata? Co jsou hříchy, od kterých je možno být vysvobozen? Kde leží hranice mezi neškodným omylem a nebezpečným hříchem? Co lze považovat za společenských nedostatek nebo nevinné poblouznění a co je tragický hřích? Je vůbec možné podat definici hříchu?

V prvé řadě si musíme uvědomit, že pojem hřích ztrácí svůj smysl všude tam, kde se nepočítá s Bohem. Proto se slovo hřích vytrácí ze slovníku člověka dvacátého století, který se pokouší Boha odstranit, žít bez něj, být sám pro sebe bohem.

Pro posouzení a určení hříchu nepatří normy a pravidla vytvořená lidmi. Vždyť všechno, co člověk koná,

je poznamenáno jeho individualitou. Jako nenajdeme dvě naprosto stejné podoby lidských tváří nebo shodné otisky prstů, tak neexistují dva lidé se stejnou povahou a naprosto shodnými názory na všechny otázky. Každého jedince ovlivňují zděděné vlohy, odlišné prostředí, ve kterém žije, výchova a vzdělání. Tato skutečnost se výrazně odráží v existenci různých filozofických a náboženských soustav, v rozdílných projevech umění a v neposlední řadě i v odlišných zákonech jednotlivých zemí. Dokonce i lidmi vytvořené mravní normy mají často platnost omezenou hranicemi států. Co je zvykem v jedné zemi, je jinde považováno za nespolečenské nebo netaktní.

Naproti tomu přírodní zákony jsou univerzální. Matematické, fyzikální a

chemické poučky není nutné upravovat pro jednotlivé části světa. Platí dokonce i za hranicemi naší planety, protože se v nich odráží autorství božského Stvořitele. A jestliže Bůh podřídil přesným zákonům neživou hmotu, pak tím více mu od počátku záleželo na člověku, kterému jako svrchovaně svobodné bytosti svěřil vládu nad přírodou. Pro lidi vydal zákony, jejichž poslušnost jim zaručuje šťastný a věčný život. Porušení těchto mravních norem Bůh nazývá hříchem.

Než se zamyslíme nad charakterem a strukturou Božích zákonů daných člověku, musíme si objasnit ještě jednu skutečnost. V povrchním náboženském přístupu k věci lidé často používají pro svoje ospravedlnění tuto obhajobu: Jaképak hříchy? Nic špat-

ného nedělám, poctivě se žívím, nikomu neškodím — co by proti mně Bůh mohl mít?

Jak lidé dospívají k takovému hodnocení sama sebe? — Vytvářejí si vlastní normy a měří se svým vlastním pohledem. A to je nesprávné!

V minulém článku jsme uvedli, že zhoubný vliv hříchu působí trojím směrem: narušuje vztah mezi člověkem a Bohem, ničí přátelská pouta mezi lidmi a jako rakovina působí na samotného hříšníka. A právě tyto tři oblasti měl Bůh na zřeteli, když vydával své zákony. Předně mu šlo o to, aby lidé pochopili, že On je Stvořitel a oni jsou jen „dílo jeho rukou“. On je svrchovaný Pán, dárce života a všech darů, které jsou k životu potřebné, zatímco oni jsou na něm závislí každým svým dechem a tepem. On s láskou rozdává, a člověk má vděčně přijímat.

Dále Bohu záleželo na tom, aby lidem zajistil podmínky pro vytvoření dokonalých mezilidských vztahů. Přejde si, aby lidé žili nejenom věčně, ale věčně šťastně a radostně. Vytvoření podmínek pro takový život nelze ponechat náhodě.

Konečně Bohu záleží na každém jedinci, na jeho zdravém tělesném, duševním a duchovním rozvoji. Proto jeho zákony postihují i oblast charakteru člověka.

Vraťme se ještě k těm, kteří o sobě sebestěpečně tvrdí, že nic špatného nedělají a položíme jim několik otázek: Jak to víte, že nic špatného neděláte? Kdo vám to řekl? Může to o vás dosvědčit i svrchovaný Bůh? Podle jaké normy hodnotíte své jednání?

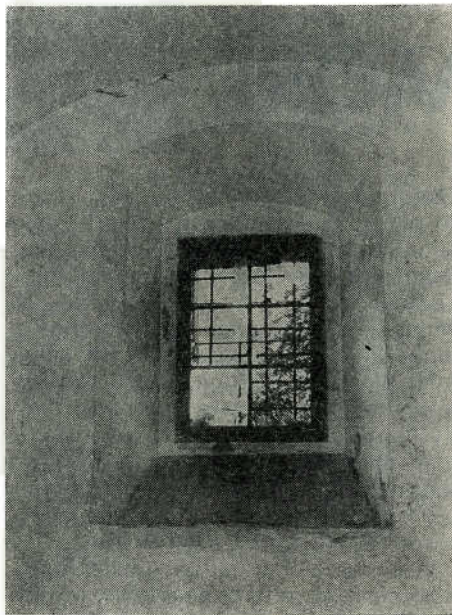
Což je možné, aby křehký a smrtelný člověk určoval podmínky vztahu k věčnému Bohu, který je jeho Stvořitelem? Má právo vymezovat hranice mezi hříchem a dobrým skutkem? Ne, to přísluší jen Bohu, a On to s citlivým porozuměním a láskou k nám lidem učinil. Dal nám dokonalé mravní normy, které mají trvalou a univerzální platnost. Jejich porušení je hřích.

JAKÝ JE SMYSL BOŽÍCH ZÁKONŮ?

V první řadě si musíme uvědomit, že Bůh je nejenom Stvořitel, ale že také všechno stvořené udržuje. Výstižně to vyjádřil Bohem inspirovaný pisatel žalmu, když napsal, že Bůh „všemu vládne svou královskou mocí“ (Žalm 103,19).

Nelze si představit vládu bez zákonů. Vždyť dokonce všechno své počínání podrobujeme pravidlům a zákonům. Práci konáme podle ustálených zásad, sport a hry provozujeme podle platných pravidel. Denní život je vtěsnán do zákonů a předpisů: pro měření jsme si vytvořili metry, litry a kilogramy, nakupujeme podle určených

cen, jezdíme a chodíme podle dopravních pravidel. Každý rozumný člověk uznává nutnost a užitečnost dobrých zákonů, předpisů a pravidel. Jsou základem spořádané společnosti a zárukou pokojného a šťastného života. V nich se také zrcadlí charakter vlády. Dobrá vláda dává dobré a užitečné zákony.

O tom, že Bůh je dobrý a moudrý vládce, se může každý přesvědčit při pohledu na uspořádání přírodních zákonů. Není nutné znát obdivuhodné uspořádání atomů nebo buněk, abychom se museli sklonit před majestátem toho, který v zákonitém pohybu a vztahu udržuje v atomu elektrony, protony a neutrony. Není nezbytné vědět, že při stavbě vesmíru použil Stvořitel stejný model, podle jakého vytvořil atomy. Stačí pouhý pohled na přírodu, abychom se starozákonním žalmistou vyznali: „Všechno jsi učinil moudře; země je plná tvých tvorů. Tu je veliké a širé moře: hemží se v něm nespočet živočichů malých i velkých... a to vše s nadějí vzhlíží k tobě, že jim dáš v pravý čas pokrm; rozdáváš jim a oni si berou, otevřeš ruku a příhodně se sytí. Skryješ tvář a propadají děsu, odejmeš jim dech a hynou, v prach se navracejí“ (Žalm 104,24-29).

Jestliže Stvořitel pamatoval na zvířata, tím více mu od počátku záleželo na blahu člověka. Proto mu dal užitečné a dobré zákony, ve kterých se odráží jeho vlastní charakter. V žalmu 89,15 čteme: „Spravedlnost a právo jsou pilíře tvého trůnu, před tebou jde milosrdenství a věrnost.“

Základem jeho mravních zákonů je desatero přikázání. Tento morální kodex je nazván „svatým, dobrým a spravedlivým“ (Řím 7,12) a jeho

platnost je věčná: „Všechna jeho ustanovení jsou věrná, spolehlivá navěky a navždy“ (Žalm 111,7,8). Sám Ježíš Kristus potvrdil jeho trvalou účinnost, když řekl: „Spíše pomine nebe a země, než aby padla jediná čárka Zákona“ (Luk 16,17). Jeho trvalou platností je nám zaručena jistota trvalé Boží vlády a jeho zájmu o nás.

Protože nám zjevil své zvláštní mravní požadavky, ukázal nám, že jako Stvořitel není spokojen pouze s tím, že nás učinil, ale že mu záleží na tom, abychom se mu podobali. Jako měsíc odráží sluneční paprsky a zrcadlo podobu toho, kdo do něj hledí, tak se má člověk stát dokonalým odrazem božské osobnosti. Má volit, milovat a činit věci, které Bůh volí, miluje a činí. Každý Boží příkaz zrcadlí — i když jen v miniatuře — skutečně všechno, co Bůh sám o sobě je.

Mnozí lidé — a často i věřící — přijímají Boží zákon jako zákazy, omezující jejich svobodu. V takovém pohledu na božská přikázání se odráží hluboké nepochopení Božího záměru. Jeho zákon nejsou zákazy, ale hranice, za kterou číhá nebezpečí. Snad trochu doplácíme na to, že máme bibli v překladu. Židé, kteří mohou číst Písmo v původním hebrejském textu, rozumějí slovu „zákon“ jinak. Když my řekneme „zákon“, vystane nám představa strohých paragrafů, které svírají život. Tam, kde my čteme ve své bibli slovo „zákon“, hebrejec četl TÓRA, a to více než zákon znamená UKAZATEL, NAUČENÍ.

Zákon je ukazatelem nového života. Proto o něm žalmista v nejdelším žalmu (119) tak radostně zpívá a vyznává, že Boží přikázání jsou pro něj „sladší než med“.

Když Bůh stvořil člověka, vložil do jeho srdce své zákony. Člověk tak byl učiněn „k obrazu Božímu“ (1. Moj 1,27). „Jeho povaha byla v souladu s Boží vůlí. Jeho mysl byla s to pochopit Boží skutečnosti. Jeho city byly čisté, jeho tužby a záliby ovládal rozum. Byl svatý a šťastný, že nese Boží obraz a plně poslouchá Boží vůli.“

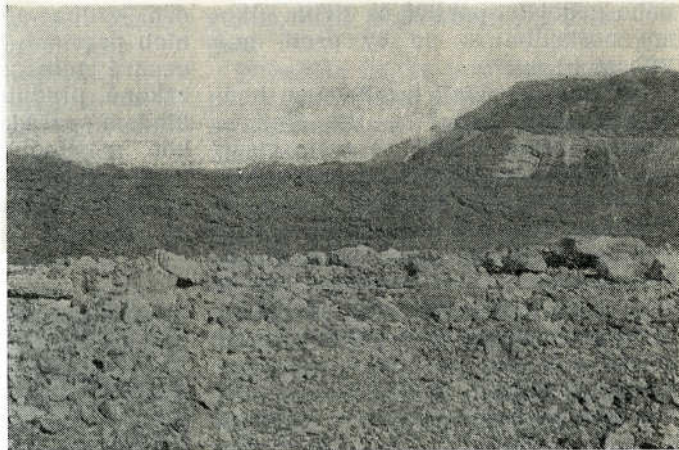
Člověk pak ovšem zneužil svobodnou vůli a Boží zákon přestoupil. Tímto nešťastným krokem vstoupil za vymezenou hranici, na území hříchu. A kdo se tam jednou dostane, stává se nevyhnutelně před Boží soud.

Bůh nám však chce pomoci. Ukazuje, kudy vede cesta zpět. Všem, kteří přijmou jeho nabídku, slíbil ústy proroka Jeremiáše (31,33): „Svůj zákon jim dám do nitra, napíši jim jej do srdce. Budu jim Bohem, a oni budou mým lidem.“ A že to myslí vážně, dokázal tím, že na tento svět poslal svého Syna, Ježíše Krista, který přišel, aby „vysvobodil lid svůj od hříchů jejich“.

J. D.

Nejnovější objevy

V OBLASTI MRTVÉHO MOŘE

Kde vlastně stávala Sodoma, Gomora a další tři města „Jordánské roviny“, o kterých se píše v 1. Mojžíšově? Tato otázka již po celá desetiletí zajímá a znepokojuje teology, historiky, archeology a mnohé věřící. Zájem nejvíce povzbudily diskuse o dějinné pravdivosti biblických zpráv, v nichž tato města hrají klíčovou roli. Mnozí lidé pochybují, zda jmenovaná města vůbec někdy existovala.

Vlivná kritická škola minulého století tvrdila, že všechny zprávy o Sodomě a Gomoře patří do oblasti legend. Umírněnější vykladači a odborníci stále uvažovali, kde vlastně ona města mohla kdysi stát. Kromě bible však neměli žádné informace. V posledních letech odborníci kladli nad celou záležitost spíše velký otazník.

I když archeologové objevili mnoho pozoruhodného v předpokládané oblasti, neodvažují se veřejně vyslovovat jména měst Sodoma a Gomora. Obávají se, že by to znělo příliš fantasticky. Práce však pokračují dál a my čekáme, až se jednou celý svět doví, že archeologové nepochybně objevili zbytky starých měst jordánské roviny, o kterých se zmiňuje bible.

1 Moj 14,3 umísťuje pět měst do „údolí Sidim“, které dále identifikuje se Solným mořem (Mrtvé moře). Stará tradice naznačovala, že města existovala ještě před vznikem Mrtvého moře a že moře je vlastně důsledkem katastrofy, která zničila Sodomu a další města. Jiná tradice považovala jižní část dnešního Mrtvého moře za oblast, kde města stávala. Tato část jezera je velmi mělká a zdá se, že byla zatopena vodou teprve někdy kolem počátku našeho letopočtu nebo krátce před tím. Staří římscí cestovatelé považovali solné útvary, vystupující nad hladinu vody, za zříceniny dávných měst. V polovině našeho století archeologové obecně souhlasili s názorem, že pokud „pět měst jordánské roviny“ vůbec existovalo, pak leží pod hladinou Mrtvého moře.

K identifikaci přispěly i solné skály, nazývané místními Araby Jebel

Usdum (Sodomska hora). Mezi nimi je přírodní skalní sloup (vznikl působením eroze), který dřívější i současní cestovatelé často považují za „Lotovu ženu“ (viz 1. Moj 19,26). Navíc je oblast jižně od Mrtvého moře do značné míry pokryta černým mastným blátem, které vzniklo prosakováním asfaltu ze země. Každý čtenář bible by si v této souvislosti měl vzpomenout na „studnice klejovaté“ neboli asfaltové studny, o kterých je zmínka v 1. Moj 14,10 v souvislosti s pěti městy.

Archeologické doklady existence pěti měst se začaly objevovat od roku 1924. Tehdy prohledávali jižní oblast Mrtvého moře F. Albright a M. G. Kyle. Našli velký hřbitov v lokalitě zvané Bab edh-Dhrá (Brána lokte), která se nachází přesně na východ od poloostrova ve tvaru lokte, jenž vybíhá od východu do Mrtvého moře.

Albright vyslovil domněnku, že objevili obřadní místo používané obyvateli pěti měst pohřbených pod hladinou moře. Odhadoval, že nalezené pozůstatky pocházejí z období 2300 až 1900 př. Kristem. To by odpovídalo době, kdy žil Abraham. Většina biblistů klade narození Abrahama do doby kolem roku 1950 př. Kr.

VYKOPÁVKY ŠEDESÁTÝCH LET

V šedesátých letech našeho století vedl vykopávky na místě prastarého hřbitova archeolog Paul Lapp. Prokázal, že se opravdu jedná o hřbitov a odhadoval, že ve 20 000 hrobech je pohřbeno na 500 000 lidí. I když dnes považujeme jeho odhad za poněkud přehnaný, přece se stále jedná o největší známý hřbitov na Blízkém východě. Lappova expedice objevila ke svému překvapení nedaleko hřbitova také pozůstatky dávného města, kterých si dřívější archeologové nepovšimli. Zjistili, že město o rozloze asi 4 hektary bylo obehnané silnou zdí. S vykopávkami ve městě však nepokračovali.

Mnozí odborníci byli ochotni připustit, že Bab edh-Dhrá je jedno z pěti měst „jordánské roviny“. Mnoho otázek však zůstalo bez odpovědi. Kde jsou ostatní čtyři měs-

ta? Objevené město bylo podle odhadu zničeno někdy kolem roku 2300 př. Kr., což je poněkud brzo na dobu patriarchů. Navíc, stará tradice, že města jsou pod hladinou Mrtvého moře, byla silně zakořeněna v mysli lidí.

V sedmdesátých letech se na místo vrátila jiná expedice. Vedli ji W. Rast a T. Schaub. Potvrdili Lappovy objevy, pouze zmenšili odhad velikosti hřbitova.

Dnes se archeologové snaží co nejpřesněji zjistit, kolik měst stávalo v dané oblasti. Takový výzkum archeologům umožní zjistit, jak vypadalo průměrné tehdejší město a srovnáváním mohou vyvozovat poznatky o ekonomické, obchodní a politické situaci studované osady. V roce 1973 expedice začala prohledávat oblast jižně od Mrtvého moře ve snaze objevit pozůstatky dalších měst a osad.

Výsledky průzkumu začaly pomalu měnit tradiční názor. Kotlina Mrtvého moře je krajně nehostinné místo. Denní teploty vystupují nad bod mrazu až na 50 °C. Během roku tu spadne minimum srážek. Před staletími, stejně jako dnes, byla krajina osídlena velmi řídko. Přesto expedice objevila pozůstatky čtyř dalších měst stejně starých jako Bab edh-Dhrá, pouze u dvou z nich našli stopy ještě i pozdějšího osídlení.

I když se odborníci nevyjádřili, myšlenka ztotožnit objevená města s hledanými pěti biblickými byla velmi lákavá. Překvapivá podobnost jednotlivých míst domněnku jen podporovala. Každé z měst stálo na vrcholu kopce poblíž potoka, který měl vodu po celý rok a umožňoval závlahové zemědělství. Nakolik mohli posuzovat městské hradby, byly ve všech případech stavěny podle stejného vzoru a shodným stylem.

Každé město mělo svůj vlastní hřbitov, podobný hřbitovu z Bab edh-Dhrá. Pozůstatky keramiky a jiných předmětů naznačují, že všechna města měla společnou kulturu, značně ovšem odlišnou od kultury Palestiny tehdejší doby.

Podle nálezů byla všechna města zničena nebo opuštěna přibližně ve

stejně době, někdy kolem roku 2350 před Kristem.

Velmi pozoruhodný je náznak o závlahovém zemědělství, když zkoumáme zprávu z 1. Moj 13,10, kde se píše: „... celý okresek ... je zavlažován, že je jako zahrada Hospodinova, jako země egyptská. To bylo předtím, než Hospodin zničil Sodomu a Gomoru.“

Ani Egypt ani zahrada Eden nebyly zavlažovány deštěm, ale řekami. Můžeme tvrdit, že jde o biblická města z 1. Mojžišovy jenom proto, že objevené osady měly závlahové zemědělství. I když tento důvod by mohl znít velmi přesvědčivě, není dostatečným důkazem, protože v dávných dobách bylo závlahové zemědělství velmi rozšířené.

Archeologové zjistili, že nejméně u dvou ze sledovaných měst skončily dějiny požárem. Stopy po požáru našli i ve třetím městě. Jedno z měst přikrývá silný krúnýř popela, který je ovšem možno prorazit nohou. Je tento popel svědectvím o zkáze měst, jak ji líčí bible?

Všechna města jsou seřazena podél pobřeží Mrtvého moře od severu k jihu, vzdálená od sebe 5 až 15 kilometrů.

Bible zaznamenává v souvislosti se Sodomou a Gomorou dvě události (14. a 19. kap.). V prvním případě nájezdníci z Mezopotámie porazili armády pěti měst a obyvatelstvo odvedli do zajetí. Podle druhé zprávy města zanikla za hrozných živelných katastrof. Pokud nalezená města mají opravdu být totožná s městy bible, pak by archeologové měli najít doklady obou popisovaných událostí.

Jaké náznaky konečného zničení vykazují ona města? Například Bab edh-Dhrá svědčí o velkém požáru

na konci městského osídlení. Původně nepálené cihly z městských hradeb rozmetané po okolí jsou namnoze vypáleny až do červena, což svědčí o velkém žáru. Další doklady o velkém požáru nacházeli archeologové po celém městě.

Jiné město, Numeira, poskytlo ještě přesvědčivější doklady o hrozném požáru, který zničil město. Pozůstatky velmi dobře konzervoval popel a sutiny nedotčené žádným pozdějším osídlením. V některých místech sahá popel, suť až do výše 1,5 metru. Popel není vulkanického původu, jak se někteří vědci původně domnívali.

V tomto městě archeologové objevili další pozoruhodnost. Pod sutinami zříčené obranné věže našli dvě lidské kostry. Někoho možná napadne, co je na tom zvláštního. Zříčené zdívo a kostry jsou přece součástí většiny archeologických nálezů. Většina koster, které archeologové v dané oblasti našli, pocházela z hrobů, ale jen výjimečně našli kostru člověka zasypaného padající hradbou. V daném případě už zřejmě nebyl čas na pohřeb. Doklad velké a nenadálé katastrofy odpovídá zprávě o zániku měst, jak ji podává 1. Moj 19. kap.

Další pozoruhodný poznatek z Numeiry svědčí o dvojím zničení města. Archeologové odhadují, že k předposlednímu poboření města došlo asi 50 let před konečným zánikem. Není toto poškození města dokladem o válce, zaznamenané v 1. Moj 14. kap.? Podle biblického podání k oběma událostem došlo během života jedné generace.

Doklady podobného dílčího zničení našli pracovníci výpravy také v Bab edh-Dhrá, i když nejsou tak výmluvné jako v případě Numeiry.

Nedlouho před konečným zánikem města obyvatelé zazdili jednu z městských bran a postavili jinou, náhradní. Bylo to v místě, které mohli snadněji bránit. Tento fakt přinejmenším dokládá, že v době před zničením města panovaly v oblasti neurovnané politické poměry.

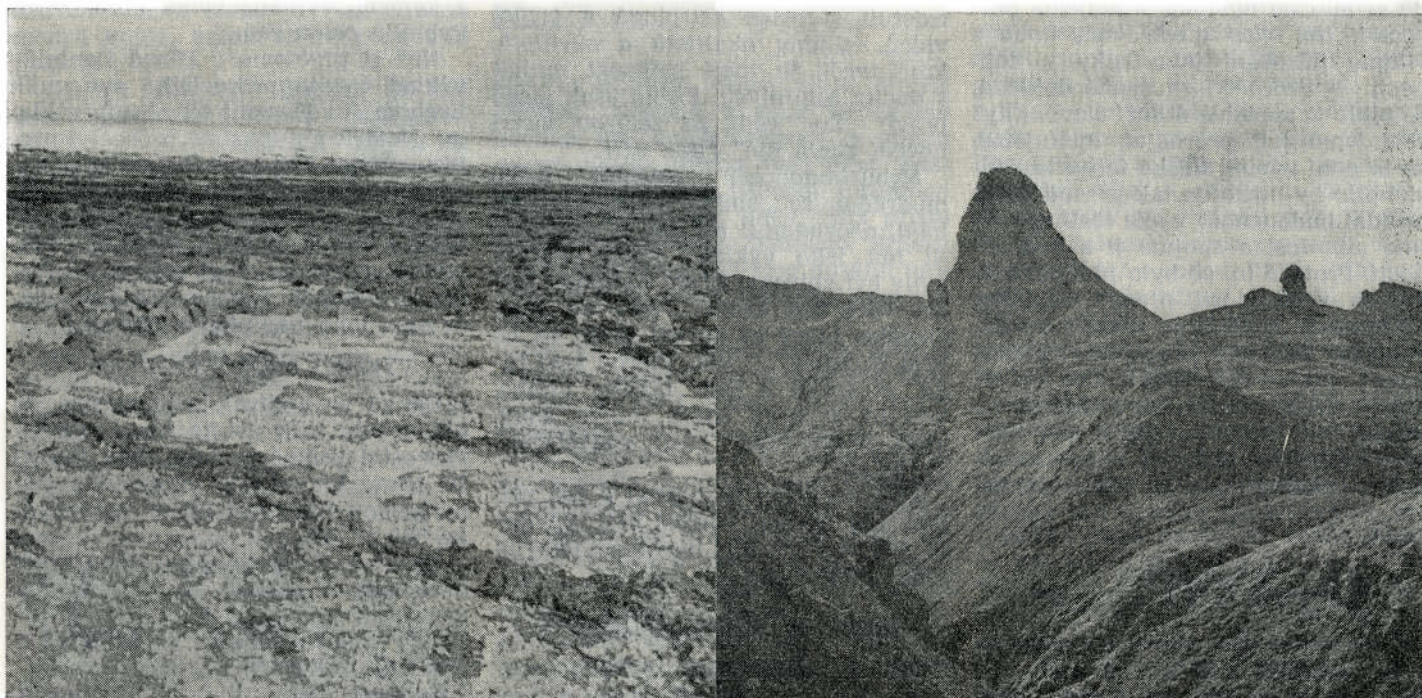
Archeologové tvrdí, že obě města byla zničena dvakrát. Před násilným koncem došlo alespoň k částečnému poboření. Tento poznatek jen znásobuje pravděpodobnost, že objevená města mohou docela dobře být shodná s pěti městy „jordánské roviny“.

Jedním z největších problémů takového závěru je datování patriarchálního údobí. Podle biblické chronologie se Abraham narodil někdy kolem roku 1950 př. Kr. a do Kanaánu mohl přijít kolem roku 1875 př. Kr. Ke zničení měst došlo podle bible za jeho života. Archeologové ovšem odhadují, že zkoumaná města zanikla kolem roku 2350 př. Kr. Jistě bychom mohli snadno říct, že archeologické odhady nejsou nikdy naprosto přesné, ale rozdíl 4 století je v daném případě přece jen značný.

Na konečnou identifikaci nalezených měst budeme muset ještě počkat. Je však velmi pravděpodobné, že jde o města jmenovaná v bibli, i když o jejich existenci minulé generace namnoze pochybovaly.

Jestliže jde skutečně o Sodomu a Gomoru a další tři města z 1. Mojžišovy, co nám vykopávky prozradily o způsobu života jejich obyvatel, o délce jejich života a podobných otázkách? Dá se archeologicky nějak doložit jejich špatnost? V příštím čísle se pokusíme dát na tyto otázky odpověď.

L. G. HERR

Při studiu první kapitoly Danielovy knihy jsme viděli porážku lidí vyznávajících pravého Boha. Izraelský národ nesplnil Boží záměr a plány. Nebyl světlem pro pohany. Proto Bůh dovolil, aby upadli do zajetí. V těžkých podmínkách otroctví měli splnit to, čeho nedosáhli, když byli svobodní. V první kapitole jsme četli, že Nabuchodonozor dobyl Jeruzalém. Daniel a jeho tři přátelé byli zajati. Měli být převychováni na babylónských školách a pak se měli vrátit do Jeruzaléma jako loutkoví vládcí.

Po krátkém studiu na babylónských školách se Daniel dostává do popředí, protože vyniká velikou moudrostí. První kapitola nekončí Boží porážkou, ale Danielovým povýšením na význačné místo v říši. Daniel je věrný Božím zásadám.

Nyní obrátíme svou pozornost k druhé kapitole, v níž se setkáváme se základním prorockým knihy Daniele.

KRÁLŮV ZVLÁŠTNÍ SEN

Bůh dal Nabuchodonozorovi sen. Starověké národy připisovaly snům velkou důležitost. Král pochopil, že jeho sen je neobyčejný a významný.

Bůh předem oznámil své zásahy do dějin světových říší a do událostí, které ovlivnily jeho lid. On řekl: „Od počátku oznamuji, co se v budoucnu stane, od pradávna, co se ještě nestalo. Pravím: Moje rozhodnutí platí a co se mi líbí, uskutečním“ (Iz 46,10).

Prorockví sleduje čtyři základní cíle. Za prvé demonstruje existenci všemohoucího Boha, který panuje nad vším. Čím hlouběji studujeme prorockví, tím více důvěřujeme Bohu a vidíme působení jeho ruky v dějinách. — Prorockví za druhé dokládá, že bible je spolehlivé Boží slovo. Když sledujeme její prorockví, zjišťujeme, že to není výplod lidské fantazie. Lidské dílo by nemohlo tak přesně předpovídat budoucnost. — Za třetí vysvětluje minulost a spojuje ji s budoucností. Protože to, co bylo předpověděno, se v minulosti přesně naplnilo, můžeme se s důvěrou dívat i do budoucna. Studium prorockví získáme pevný základ pro příští dny. — Za čtvrté, Stvořitel nám chce ukázat, co máme činit, abychom žili v jeho věčném království. Odkrývá nám budoucnost a ukazuje, jak se máme zachovávat. Prorockví má ovlivnit náš způsob života.

BEZRADNOST BABYLÓNSKÝCH MUDRCŮ

Král si dal předvolat čtyři skupiny svých učenců a žádal od nich, aby mu připomněli sen, který mu „vyšel

z paměti“. Předvolal mudrce (mágy), hvězdáře, kouzelníky a Kaldejské. Byli to babylónští odborní poradci. Nabuchodonozor se nemohl zbavit přesvědčení, že sen má velký význam. Nemohl si však na něj vzpomenout.

Mudrci (mágové) byli vzdělaní lidé, kteří se snažili předvídat budoucnost nebo se dopátrat příčiny různých záhad a tajemství. Věřili, že budoucnost pomoci různých praktik. Hvězdáři (astronomové) studovali pohyby nebeských těles. Byli však spíše astrologové, protože předpovídali budoucnost a řešili různé záležitosti podle polohy nebeských těles. — Kouzelníci (čarodějníci) usilovali o spojení s duchy zemřelých. Věřili, že mohou navázat spojení s mrtvými a hovořit s nimi. — Kaldejské tvořili duchovní výkvět Babylónu. Byli to nejvzdělanější lidé v celém Babylóně — matematikové, filozofové, přírodovědci. Tito rozumoví velikáni používali k řešení problémů přesných výpočtů. Poznatky z oblasti přírodních věd jim pomáhaly najít východisko z různých situací. Kaldejské položili základy velké části dnešní matematiky.

V první kapitole knihy vidíme jako by porážku Boha a jeho lidu. Ve druhé kapitole však čteme o úplném selhání Nabuchodonozorových poradců a pohanských bohů. Bůh takto odsoudil způsob, kterým se mágové a astrologové snažili předvídat budoucnost.

Kazatel 1,9 zaznamenal: „Co se dálo, bude se dít zase, a co se dělalo, bude se znovu dělat; pod sluncem není nic nového.“ I ve dvacátém století existují statisíce astrologů a jasnovídců, milióny okultistů a spiritistů, kteří tvrdí, že mají možnost mluvit s duchy zemřelých. Písmo však jasně praví: „Živí vědí, že zemrou, mrtví nevědí zloha nic“ (Kaz 9,5).

Nabuchodonozor pohrozil svým mudrcům, že „budou na kusy roztrháni, neoznámí-li mu sen a nepodaří-li mu jeho výklad.“ Jejich domovy měly být zničeny. Učení Kaldejské museli však říci králi: „Není na zemi člověka, který by dovedl sdělit to, co král rozkázal... Věc, kterou král žádá, je těžká a není nikoho jiného, kdo by ji králi sdělil, mimo bohy, kteří nepřebývají mezi smrtelníky“ (v. 10,11).

Král se velmi rozhněval a dal příkaz, aby všichni mudrci byli zahubeni. Bůh dovolil, aby moudrost Babylónanů selhala.

DANIELŮV ZDROJ MOUDROSTI

Jelikož Daniel a jeho přátelé patřili k učencům, měli být spolu s nimi

popraveni. Daniel prosil krále, aby mu dopřál času pro zjištění obsahu snu a pro jeho výklad. Během studia si získal důvěru krále; proto Nabuchodonozor vyhověl jeho žádosti. Bůh použil tohoto mladého věřícího muže, aby se změnil celý běh událostí. Daniel se nenechal ovlivnit pohanským okolím. Byl to Boží muž, který naopak ovlivnil prostředí.

Modlil se spolu se svými přáteli. Jejich modlitby stoupaly bez překážky k Božímu trůnu. Jejich modlitba nebyla nějakým chvilkovým vzplanutím. Denně pěstovali s Bohem důvěrné přátelství.

Modlitba se musí stát naší zkušeností. Její sílu musíme vyzkoušet. Někdo řekne: „Vysvětlete mi, jak je to možné, že když stisknu vypínač, rozsvítí se světlo.“ Neumím vysvětlit všechno o elektřině. I když to neumím vysvětlit, neznamená to, že proto nebudu svítit. — Nedovedeme si v duchovním životě všechno vysvětlit, ale máme zkušenosti, že Bůh slyší naše modlitby a že v nich máme úžasnou sílu ke zvládnutí životních problémů.

Daniel předstoupil před krále a připomněl mu, že mágové, astrologové a věštcí nemohou odhalovat tajemství, ale „je Bůh na nebi, který zjevuje tajné věci!“ Potom mu řekl: „Ty, králi, jsi začal na svém lůžku přemýšlet o tom, co se stane v budoucnosti a ten, který odkrývá tajemství, ti dal poznat, co přijde.“ Nato mu připomněl sen: Ve snu jsi viděl velký obraz — sochu. Hlava sochy byla ze zlata, prsa a ramena ze stříbra, břicho a bedra z mědi, nohy ze železa, a chodidla částečně ze železa a částečně z hlíny. Pak jsi viděl kámen, který se bez lidského přičinění utrh, udeřil do spodní části nohou ze železa a z hlíny a celá socha se rozpadla na prach. Vítr jej odvál jako plevy a z kamene vyrostla velká hora, která vyplnila celou zem.

Než si přečteme v Písmě Danielův výklad tohoto prorockého snu, měli bychom si zdůraznit tři zásady výkladu. Nejdříve si musíme prorockví přičíst, všimnout si i podrobností a dobře si je zapamatovat. Pak se snažíme najít v bibli význam prorockví. Pokud je výklad svěřen člověku, stává se předmětem sporů. Tu platí zásada, že Písmo se vykládá Písmem. Za třetí sledujeme jeho naplnění v dějinách.

VÝKLAD PROROCKÉHO SNU

Daniel se podíval králi zpřímá do očí a řekl: „Ty jsi ta hlava zlatá!“ Prorockví začíná v době, kdy Daniel žil. Zlatá hlava tedy představuje Babylónskou říši, jejíž konec nastal roku 538 př. Kr.

Druhé království, znázorněné hrudi a rameny ze stříbra, je říše Médsko-perská, která vládla do r. 331 př. Kr. Tehdy Řekové dobyli Médo-Persii a vládli do roku 168 př. Kr.

Železné nohy představují římské

impérium. Historik Edward Gibbon ve své knize „Rozklad a pád římského impéria“ uznává, že 2. kapitola knihy Daniele předpověděla přesně budoucí vývoj. Gibbon píše: „Římská říše ovládla svět a moc se dostala do rukou jediného člověka. Armády republiky, kdysi občas porážené, nyní vítězně kráčely rychlými kroky k Eufratu, Dunaji a Rýnu.“

Železný království Říma se však během času rozpadlo. Nepřišla žádná další světovládná veleříše, pouze mnoho států a státek, železných i hliněných, silných i slabých, jejich trvání a zásahy do dějin byly velmi různé. Železo s hlinou nedrží pohromadě. Žádnými prostředky se už nikdy nepodařilo vytvořit další světové impérium. V 9. stol. chtěl Evropu sjednotit Karel Veliký, v 16. stol. se o to pokusil španělský král Karel V.,

v 18. století francouzský Ludvík XIV. a v 19. stol. chtěl vytvořit takové impérium Napoleon. Znamé jsou i snahy německého císaře Viléma I. usílit o vytvoření tzv. „nové Evropy“.

Po údobí „rozdělených království“ má nastat vláda naprosto jiného řádu. Kámen, „který nebyl v lidských rukou“, představuje věčné království Ježíše Krista, za které se modlíme v modlitbě Otčenáš: „Přiď království tvé.“ Tím kamenem je Ježíš Kristus, kámen „od lidí zavržený, ale od Boha vyvolený a drahý“ (1 Petr 2,4). Také v jiných pasážích Písma se setkáváme s běžnou hebrejskou slovní hříčkou „kámen“ a „syn“ (eben a ben). Kámen ze 2. kapitoly odkazuje na „Syna člověka“, který přichází na nebeských oblacích (Dan 7,13). Všechna prorocství Pána Ježíše, proroků i apoštolů se naplňují a brzy přijde

ve slávě svého Otce jako Král králů a Pán pánů.

„Kámen se stane velikou horou...“ Danielovi současníci dobře rozuměli, o čem je řeč. Pro ně „hora“ znázorňovala vždy nebeské panství, kosmické království. Proto obyvatelé Mezopotámie stavěli své chrámy pokud možno na kopcích. Na rovinách budovali pro chrámy umělé kopce, jakési pyramidy (zikkuraty).

Druhá kapitola knihy Daniele nás ujišťuje, že Bůh je Pánem dějin. Věříme, že přijde slíbené Kristovo království věčného míru a pokoje, pro který pracujeme již zde na této neklidné planetě. Jsme přesvědčeni, že se přesně naplní i poslední část prorocství. Jsme ale připraveni na setkání se svým Pánem?

MILOSLAV ŠUSTEK

TÉLO — CHRÁM DUCHA

VODA — div, kterého si nevážíme

Pán Ježíš kdysi řekl: „Kdo by napojil třeby jen číší studené vody jednoho z těchto nepatrných, nepříjde o svou odměnu“ (Mat 10,42).

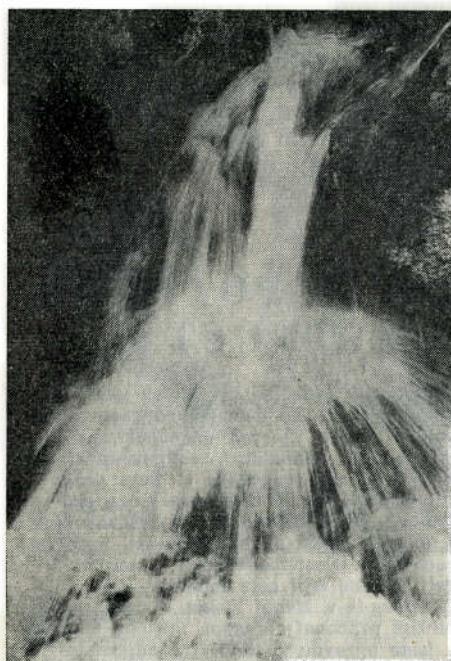
Voda — co je na ní tak zvláštního? Když se astronautům poprvé podařilo překonat zákony zemské přitažlivosti a vzlétnout do vesmíru, naskytl se jim pohled neuvěřitelné krásy — planeta Země. Ostatní planety se zdají být opuštěné, pusté, s extrémními rozdíly mezi spalujícím horkem a smrtící zimou. Země je však krásná modrá koule, kolem které plují bílá oblaka.

„Modrá planeta“ děkuje za své zbarvení mnoha mořím a vodám, které pokrývají její povrch takřka ze čtyř pětín. Bez obrovské vodní zásoby by člověk na naší planetě nemohl existovat. Přesto máme vodu k dispozici jen v omezeném množství a snadno ji můžeme znehodnotit. Proto musíme vědět nejen jak ji dobře využít, ale také, jak ji neznečišťovat.

Jen málo lidí si uvědomuje, jak důležitou úlohu má voda pro naši existenci. Lidské tělo obsahuje 50 % až 65 % vody. Svaly jí mají až 75 % a dokonce i kosti obsahují více než 20 procent vody. Každá chemická a elektrická reakce v těle probíhá ve vlhkém prostředí. Pokaždé, když polknete nebo se poškrábejte na zádech, či píšete dopis, spotřebujete vodu.

NEPOSTRADATELNOST VODY

Ctižádostiví horolezci z celého světa se po dlouhá desetiletí snažili do-

stat na nejvyšší vrchol světa, Mount Everest. Nikomu z nich nechyběla odvaha, byli dobře vybaveni, a přesto mnozí přitom ztratili svůj život. Zdálo se, že obrovská pevnost z kamene zůstane nezdolána. Roku 1953 přišla senzační zpráva, že Edmund Hillary a jeho průvodce Ten-Sing dosáhli nejvyššího bodu světa a vztyčili tam své vlajky.

Jak to, že se těmito dvěma mužům podařilo dokázat, co nedokázala řada horolezců před nimi? Lékař, který doprovázel skupinu úspěšných horolezců, prohlásil, že o kladném výsledku rozhodla obyčejná voda. Účastníci předchozích bezvýsledných expedic pili denně jen dvě sklenice vody, zatímco Hillary a Ten-Sing se přinutit pravidelně vypít každý den dvanáct sklenic. Možná, že vy nebudete muset překonávat velehory, ale kdyby vás zdolal nějaký kopec, kam se chcete podívat na odpolední procházce a by-

li jste vyčerpaní, pak to bude asi tím, že nepijete dost vody.

VNIŘNÍ POUŽITÍ

Kdysi se pacientům, kteří měli teploty, odpíralo i malé množství životodárné vody. Dnes víme, že by každý člověk měl denně vypít co nejvíce této životně důležité tekutiny. Kolik? To je různé, záleží na počasí a na tom, jakou práci vykonáváme. V horkém dni vypaří naše plíce a kůže dva i více litrů tekutiny. Je nasnadě, že za takových okolností musíme vypít odpovídající množství tekutiny.

Průměrně bychom měli vypít alespoň šest sklenic vody denně, a kdyby jich bylo osm, pak je to ještě lépe. Ledviny pracují jako podivuhodný filtrační systém, ale správně pracovat mohou jen tenkrát, když je zásobujeme dostatečným množstvím vody. Vypijte proto ráno, když vstanete, dvě sklenice, mezi snídaní a obědem zase dvě a v pozdních odpoledních hodinách rovněž dvě. Ovšem za předpokladu, že je to nezavadná pitná voda, pokud možno z hluboké studny.

Snad jste slyšeli, že se nedoporučuje pít hned po obědě. Má to svůj důvod. Když u jídla pijete, omezujete produkci slin a zřehujete žaludeční šťávy, které napomáhají trávení. Dříve, než žaludek začne trávit, musí se vypořádat s vodou. Proto ještě jednou: pro vaše zdraví je lepší, abyste jídlo „nespláchli“. Když budete pít mezi snídaní a obědem dost vody, nebudete mít u jídla žízeň.

Měli byste se vzdát vychlazených ledových nápojů. Zdržují trávení po dobu, pokud tělo nedodá žaludku tolik tepla, aby mohl pokračovat v práci.

Nikdo ještě neobjevil nápoj, který by byl aspoň přibližně tak cenný jako voda — ale lidé to nechtějí pochopit. Vyhýbají se daru přírody velkým obloukem a raději pijí kávu, čaj, kakao nebo limonády. Spotřeba slazených nápojů nebezpečně roste. Cukr,

kteřý obsahují tyto nápoje, jsou jen „prázdné“ kalorie. Horší však je, že tyto nápoje zatlačují hodnotné potraviny, jako mléko, ovoce nebo ovocné šťávy. U dětí je to nejvíce vidět. A to ani nemluvíme o škodlivém působení cukru na zuby.

VNĚJŠÍ POUŽITÍ

Používání vody jako preventivního a léčebného prostředku bylo během doby u různých národů velmi rozdílné. Voda měla stejný osud jako jiné „přirozené“ léčivé prostředky. Některou dobu si je lidé nemohli vynachválit, a pak zase upadly v zapomenutí. Antický svět si vysoce cenil vody, jak o tom svědčí vodoléčebná zařízení Řeků a Římanů, která dodnes obdivujeme. Po rozpadu antického světa voda musela čekat až do osmnáctého a devatenáctého století, než se jí začalo znovu používat všeobecně. Před tím lidé považovali pořádné mytí nebo dokonce koupání za zbytečné, ne-li nebezpečné. Ani v těch nejvýstavnějších zámcích neměli koupelnu. Ve Francii na královském zámku ve Versailles přestavěli jedinou koupelnu na fontánu, protože koupelnu nikdo nepoužíval. Zato parfém používali lidé nejen proto, aby šířili vůni, ale aby především zastřel nepříjemný pach.

Pravidelné koupání není jen dobrý zvyk, ale je nutné pro celkové zdraví. Kůže je velmi důležitý orgán, protože vylučuje z těla nečistoty. Tukové žlázy soustavně produkují výměšky. Když je neodstraníme, ucpou póry a vytvoří živnou půdu pro rozmnožování bakterií.

Každý, kdo se denně koupe, pozná, že je to velmi příjemný zvyk. Kdo se cítí čistý a svěží, začíná den s větší sebestítostí.

Nejpříhodnější doba pro koupel je pravděpodobně ráno. Jestliže chcete udělat pro svoje tělo něco osvěžujícího, abyste začali den správným způsobem, pak zkuste toto:

1. V příjemně vytopené koupelně naplňte umývadlo či vanu vlažnou vodou.
2. Namočte do vody drsnou žínku a dobře ji vyždímejte.
3. Pořádně si s ní vydrhněte část těla, až vám pokožka zčervená a ucítíte příjemný pocit tepla.
4. Utřete si tuto část teplým froté ručníkem a pokračujte dál, až si vydrhněte kůži na celém těle.

Takové vytření povzbudí krevní oběh a zlepší prokrvení. Každý orgán těla z toho bude mít užitek a vy se budete cítit dobře. Někteří odborníci říkají, že se studenou vodou docílí ještě většího účinku. Otuzilci si to mohou osobně prověřit.

VODA JE I LÉK

Nepodceňujte obyčejnou vodu jako účinný lék. Kdo hned po ránu vypije dvě sklenky teplé nebo horké vody, ušetří peníze za různá projímadla. Vlažná nebo teplá koupel mimořádně

uklidňuje nervy a je dobrým prostředkem proti nespavosti. Nezapomeňte i na všechny „bacilonosiče“, s kterými se denně stykáte, například peníze. Časté mytí rukou, například před jídlem, je proto dobrá ochrana proti infekci.

Až vaše dítě bude zas někdy bolet v krku, tak ho nechte napřed prohlédnout lékařem, nejde-li o infekci nebezpečných streptokoků. Pokud ne, upustte od obvyklých prostředků proti bolení v krku, které stejně nemají velký účinek. Místo toho mu zkuste dát studený obklad. V ledové vodě vyždímejte kapesník, nebo jinou tenkou látku a přiložte dítěti kolem krku. (Jestliže dítě až dosud neprotestovalo, teď určitě začne, ale nenechte se tím vyvést z míry.)

Pak kolem studené látky obalte teplou suchou vlněnou látku tak, aby zabalila celý krk. Kdybyste takovou vlněnou látku neměli, z nouze stačí vlněná punčocha. To všechno zapněte zavíracím špendlíkem. Dbejte na to, aby mokrá látko byla všude dobře přikryta. Teprve ráno zabal sundejte. Krk otřete vlažnou žínkou a osušte suchým teplým ručníkem. Bolení v krku za normálních okolností přejde.

TOLIK POTŘEBNÁ VLASTNOST

Jak často slyšíme v různých situacích života stesky: „Na něho se naprosto nedá spoléhat“ nebo „Je tak nedospělá, nikdy jsem neviděl podobnou nezodpovědnost.“ Každý vedoucí pracovník si jistě přeje spolupracovníky, na které se může spolehnout a kteří důsledně plní svěřené úkoly. Úspěch závisí na odpovědnosti každého pracovníka. Nezodpovědnost a nespolehlivost jedince trpí celý kolektiv.

Chceme-li v životě získat a udržet si důležité pracovní zařazení, musíme dokázat, že jsme opravdu spolehliví a odpovědní. Stejně vlastnosti ceníme ovšem i v životě rodiny a sboru. Od hlavy rodiny se právem očekává, že bude spolehlivě pečovat o hmotné potřeby rodiny a že bude odpovědně rozhodovat a řídit. Členové církve, kteří se zajímají o život sboru, rádi pomáhají a ochotně přijímají odpovědnost, jsou pro každý sbor přínosem.

Zodpovědný člověk je šťastný člověk. Vědomí, že se druhí mohou na něj spolehnout, mu dává oprávněný pocit uspokojení. Věrným plněním svěřených úkolů získává opodstatněné vědomí úspěšnosti.

Plnění svěřených povinností nás na druhé straně také uschopňuje zapomínat na sebe. Rozvoj tohoto povahového rysu nám dává širší rozhled. Divíme se na svět z jiné perspektivy — jako na prostor, kde smíme uplatnit své hříbny.

Odpovědnost a spolehlivost jsou vlastnosti, které nemáme přirozeně, ale kterým se musíme učit. Máme se jim naučit v domově a to velmi záhy. Rozumní rodiče, kteří věnují čas, aby své děti vedli k zodpovědnosti, jsou odměňováni správnými názory a postoji svých potomků. Děti se později bez problémů zapojují do plnění domácích povinností. Během dospívání samy vidí, co je třeba udělat a dobrovolně pomáhají.

Rodiče mohou velmi účinně vštěpovat dětem pocit odpovědnosti. Mohou dětem po-

Tento účinný léčebný prostředek není žádný zázrak. Fyziologicky se dá vysvětlit zcela jednoduše. Jakmile přikryjeme studený obklad teplou suchou látkou, začne se zahřívat. Nakonec je teplý a „hřeje“ tělo tak dlouho, pokud nevyschne. Do nemocného orgánu se tak přivádí větší množství krve, a tato krev obsahuje v sobě látky, které přemohou původce nákazy.

Kloktat teplou vodou, do které jsme přidali trochu soli, také pomáhá. Každopádně dáváme přednost přírodnímu ošetřování před nekritickou spotřebou léků. Můžeme se seznámit s celým systémem domácího léčení teplou a studenou vodou, říkáme mu hydroterapie.

ZNEČIŠTĚNÁ VODA

Zamysleli jste se někdy nad tím, jaká je to vymoženost, že si doma můžete otočit kohoutkem a hned vám teče pitná voda? Ale na celém světě to není tak samozřejmé.

V poslední době se dovídáme, že pitné vody na světě ubývá a je čím dál dražší. Plýtvat s ní si nemůžeme dovolit. Je to cenný majetek, který lidstvo má. Zacházejme s tímto bohatstvím hospodárně.

MUDr. J. F.

máhat, aby z nich vyrostli lidé, kteří rozumně uvažují, jsou zodpovědní a spolehliví. Od rodičů to ovšem vyžaduje trpělivost, důslednost a opravdové úsilí.

Pán Ježíš je vzorem plného lidství. Nepochybujeme, že pomáhal Marii v domácnosti, úměrně svému věku. Později se z něho pod vedením Josefa stal dobrý tesař. Příkladem nám ukázal, že máme být pracovití a že máme pečlivě, uvážene a přesně plnit svěřené úkoly.

Ochota učit se je důležitou podmínkou učebního procesu. Rodiče musí moudře využít přednosti každého věku, chtějí-li u svých dětí rozvíjet pocit odpovědnosti. Otcové a matky mohou začít tím, že pochválí první krůčky, slova a další výkony. Pochvala povzbuzuje dítě, aby se pokoušelo o další věci. Když se mu něco nedaří,

sdílet radost z vykonané práce a dosaženého úspěchu.

Práce je jedinečný výchovný prostředek. Nikdy bychom ji ovšem neměli používat jako trestu. Vštěpujme dětem přesvědčení, že práce je vznešenou a základní podmínkou rozvoje zdraví těla i ducha. Pokud děti vhodně nezaměstnáváme, dětská mysl a ruce stejně nezůstanou v nečinnosti, ke škodě jejich dalšího rozvoje.

Rodiče, kteří pracují spolu se svými dětmi, pěstují u dětí návyky, které děti přenesou do školy a pak do celého života. Jako cenné dědictví je zanesou do své vlastní rodiny a uplatní při výchově další generace.

Vštěpit dětem ochotu pomáhat kdykoli a kdekoli je to třeba, není tak těžké. Kdyby rodiče vědomě a zacíleně rozvíjeli u svých dětí tento povahový rys, staly by se rodiny, sbory i školy místem opravdové radosti a štěstí.

Vštěpit dětem pocit a vědomí odpovědnosti patří k předním úkolům a povinnostem rodičů, kteří chtějí své děti dobře připravit pro život. Tento povahový rys dalekosáhle ovlivní výsledky jejich života, přinese štěstí dalším lidem a spokojenost jim samým.

rodiče by neměli hubovat a nadávat. Naopak by dítě měli povzbuzovat, aby se o danou věc pokoušelo znovu. Cvikem a vhodnými pobídkami se určitě zlepši, což rodiče mohou vhodně ocenit a pochválit.

Mnozí rodiče se dopouštějí závažné chyby tím, že dětem nedovolí, aby si určité věci zkusily nebo aby rodičům pomáhaly. Děti přirozeně napodobují dospělé a rády se podílejí na jejich činnostech. Jakmile to dětem zakazujeme nebo jim bráníme v dobrém úsilí, ničíme iniciativu a potlačujeme jejich zájem o danou činnost. Jestliže matka nedovolí dětem, aby jí pomáhaly při domácích pracích (většinou s odůvodněním, že jsou na to malé) bude si pravděpodobně později stěžovat, že musí doma dělat všechno sama. Jestliže otec brání dětem, když mu chtějí pomáhat při práci na zahradě, časem zjistí, že děti nechtějí pomáhat, i když je o to požádá.

Nejenže nebudou chtít pomáhat, ale budou zanedbávat i svěřené úkoly, jako například udržování pořádku ve vlastních věcech. Je nebezpečí, že budou se značnými obtížemi a odporem přijímat povinnosti uložené školou. Jsou na nejlepší cestě, aby práci považovali za křivdu a běžné povinnosti za neúměrné a nesmyslné břemeno.

Vzpomínám na typický příklad ze své praxe. Stěžovala si mi matka na dospívající dceru, která se nechtěla ani v nejmenším podílet na provozu domácnosti. Matka vzhledem ke svému zaměstnání a angažovanosti neměla na domácnost mnoho času. Dcera trávila volný čas mimo domov, ve společnosti kamarádů. Všechna práce zůstávala na staré nemocné babičce.

Měl jsem možnost s dívkou hovořit soukromě. Nijak nezapírala skutečnost. Spíše mě překvapilo, jak přesně dokázala označit příčiny daného stavu: „Když jsem byla menší a úplně malá, hrozně jsem chtěla babičce doma pomáhat, moc by mě to bavilo, kdybych mohla uklízet, umývat nádobí nebo dokonce něco sama vařit. Ale babička mě od všeho odháněla, měla strach, že se umazu, že něco rozbiju nebo práci neudělám dost dobře. Posílala mě, abych si šla hrát s hračkami a nepřekážela jí v práci. Když jsem se později do něčeho vnutila, stejně jsem nevyhověla. Dnes mě to doma nebaví a nechce se mi nic dělat. Až budu mít svou domácnost, budu si všechno dělat, jak budu chtít.“

Děti lépe plní svěřené úkoly, když rodiče pracují s nimi. V takovém případě se dítě necítí zavalené povinnostmi a osamocené. Společná práce je také jedinečnou příležitostí k rozhovoru, poznávání a výchovnému působení. Rodič může také s dítětem

„Jeníku, prosím tě, přibij ten hřebík sem do bedny, já ti zatím přidrží prkna na správném místě,“ volal na svého osmiletého syna otec. Ale běda! Kladívko nezasáhlo hlavičku hřebíku, nýbrž otcův prst tak nešťastně, že mu strhlo kousek kůže. Tatínkovi tekla krev. Jeník byl nešťastný. Myslel to dobře, vždyť rád pomáhal svému tatínkovi, když něco kutil.

„Nevadí, Jeníku, stanou se horší věci. Maminka prst zalepí náplastí,“ chlácholil svého nešťastného chlapce otec. A skutečně! Maminka prst řádně ošetřila a zalepila náplastí. Druhý den šel otec do práce. Pracoval v továrně na sušené mléko. Stál u mohutné kádě a dohlížel, aby se nepřeplnila. Teprve až ke konci směny zjistil, že ztratil náplast z prstu. Bylo to nepříjemné. Nemohla spadnout nikam jinam, než do zásobníku se sušeným mlékem. Otec se zhroutil. Okamžitě si uvědomil, že náplast se ocitne v jedné z krabic a pak už dojde až na stůl nějakého spotřebitele. Co si budou myslet lidé, až uvidí špinavou a zkrvavenou ná-

plast v potravinářském výrobku? S největší pravděpodobností jej budou reklamovat. Z toho mohou být velké nepříjemnosti.

Tatínek se vrátil z práce smutný. Maminka ho však povzbudila a navrhla, aby se s problémem svěřili Bohu. Připomněla slova Pána Ježíše, který řekl: „Věřte, že všechno, oč v modlitbě prosíte, je vám dáno, a budete to mít“ (Mar 11,24). Modlili se, jen malý Jeník pochyboval. Nevěřil, že Pán Bůh by mohl zařídit, aby se našla taková malá věc, jako je náplast v množství sušeného mléka. Jeníkovi rodiče se modlili za nalezení již tři týdny. Chlapec obdivoval jejich vytrvalost, ale zároveň rostlo jeho přesvědčení, že modlitby nemohou být vyslyšeny.

Přiblížil se konec měsíce. Zaměstnanci vždy obdrželi krabici sušeného mléka. Takový byl zvyk v továrně. Také Jeníkův otec přinesl domů tuto malou pozornost. Na druhý den maminka potřebovala k přípravě večeře trochu sušeného mléka. Otevřela krabici, kterou tatínek přinesl z práce a vykřikla údivem. Nahoře ležela tatínkova ztracená náplast. Rodiče Pánu Bohu ze srdce děkovali. Ale Jeník se styděl, že tak málo důvěřoval. Řekl to i tatínkovi a mamince. Rodiče měli velkou radost nejen proto, že tatínek byl ušetřen nepříjemného vyšetřování v práci, ale také proto, že se Jeník mohl přesvědčit, jak Pán Bůh vyslýchá modlitby.

Po večeři usedli společně k pobožnosti. Otec četl verše z bible, na které by neměl nikdo z věřících zapomínat: „Všechno dělejte bez repťání a bez pochybování, abyste byli bezúhonní a ryzí Boží děti... Všechnu svou starost vložte na něj, neboť mu na vás záleží“ (Fil 2,14.15; 1 Petr 5,7). Milé děti, věřte, že Bůh pečuje podobně i o vás?

M. DROBÍK

Martin Luther

„Hříšník“ vykládá žalmy

„Kdybych tehdy věděl, co vím teď, ani deset koní by mne k tomu nepřitáhlo,“ tak se po několika letech M. Luther vyjádřil o odpovědném úkolu, jímž ho pověřil dr. Staupitz. Sotva dokončil svá studia a získal doktorát teologie, už se měl stát profesorem na univerzitě a přednášet výklad biblických knih. První z nich měla být kniha Žalmů. V srpnu 1513 byl s přípravou hotov. V úvodu ke svým přednáškám řekl:

„Otcové a bratři!

Velice těžce na mne doléhá tíha tohoto úkolu, který jsem dlouhou dobu odmítal přijmout a jehož jsem se chopil, až když jsem byl k tomu donucen příkazem. Otevřeně přiznávám, že dodnes některým žalmům nerozumím a pokud mne Bůh nepoučí, nebudu schopen je vyložit.“

V době, kdy M. Luther začínal vykládat Žalmy, prožíval těžký vnitřní zápas. Byl naplněn zneklidňujícími pochybnostmi a duševní úzkostí. Cítil se velkým hříšníkem a domníval se, že klášter je tím nejlepším místem pro řešení problému hříchu. A přesto ve svém praktickém životě mnicha, kněze a profesora M. Luther nenacházel pokoj a bezpečí. Neměl jistotu spasení.

Soudobí teologové učili, že hříšník sám je schopen odstranit překážky stojící v cestě Boží milosti. Může se zdržet hříšných činů a nenávidět hřích. Luther se proto pilně snažil připravit půdu pro Boží spásnou milost tím, že dělal vše, co bylo v jeho silách. „Přesto mé svědomí nemohlo dosáhnout jistoty a neustále mě zneklidňovalo: „Toto jsi neudělal správně. Tvé pokání není dostatečné. Ještě toto jsi ve své zpovědi vynechal.“ Čím víc jsem se snažil uzdravit své nejisté, slabé a ztrápené svědomí lidskými tradicemi, tím bylo nejistější, slabší a ztrápenější.“ Těmito slovy M. Luther později vzpomíná na toto období.

I když pokračoval v předepsaných praktikách, nedosáhl jistoty a klidu. „Po probdělých nocích, půstech, modlitbách a krutých cvičeních, které mě přivedly téměř na pokraj smrti, v mysli nadále zůstaly pochybnosti. Uvažoval jsem: Kdo ví, jestli tyto věci jsou vůbec Bohu příjemné?“ S těmito myšlenkami mladý Luther přistupoval k Žalmům. V nich samozřejmě hledal odpověď na své otázky. Nesmíme se proto divit, že základním problémem, který ve svých přednáškách řešil, byl právě hřích a lék proti němu.

Staňme se teď na chvíli studenty sedícími pod Lutherovou katedrou a zaposlouchejme se do některých myšlenek, které rozvíjel při svých výkladech. Nesmíme však zapomenout, že Žalmy přednáší stále ještě Luther — mnich.

„Výchozím bodem,“ říká Luther, „je hřích, jemuž se musíme neustále vzdalovat. Cílem je spravedlnost, ke které se musíme nepřetržitě blížit.“ Hřích rozděloval na kategorie podle textu 1 Jan 2,16: „Nebo všechno, což jest na světě, jako žádost těla, a žádost očí, a pýcha života, toť není z Otce, ale jest z světa.“

Luther se dlouho nezdržuje u „žádosti těla“, u hříchu, v němž člověk podléhá touze po bohatství, počtě, hodnosti, zlatu, stříbru, postavení, nebo po čemkoli jiném, co je pouze lidské a světské. Luther tento hřích nachází i v řadách kléru, který dychtí po výnosných církevních úřadech a ve své hrabivosti odmítá chudobu. Nepovažuje však tento hřích za nejnebezpečnější a nejrozšířenější hřích mezi lidmi.

Ani nad druhou kategorií, nad „žádostí očí“, není tak těžké zvítězit. Sice i hříchy náležející do této skupiny Luther ostře napadá, ale, stejně jako „žádost těla“, nepovažuje je za záklonné. Hříchy, které patří do těchto dvou kategorií, jako vražda, krádež, falešné svědectví, nemoralita apod., lidské svědomí všude pokládá za hříchy a člověk je může překonat mravními silami, jež se v něm nacházejí.

Za nejnebezpečnější, nejrozšířenější a nejodpornější hřích Luther považuje „pýchu života“. Ta zahrnuje všechny ostatní podoby hříchu. Dokonce náboženské úkony a vznešené lidské cíle mohou vést k hříchu pýchy. Například člověk může zvítězit nad „žádostí těla“ i nad „žádostí očí“ a v lidských očích se může jevit jako duchovně čistý, ale právě vítězství nad jeho žádostmi v něm může vzbudit pýchu.

Člověk je svou přirozeností pohan,

ctí všechny bohy, jenom ne pravého Boha. Obrací se zády k Bohu a čelem ke světu. Všechno, co vidí, považuje za skutečnost, jen Boha si nevšímá. To vše je projev pýchy. Pýcha je egoismus a sebezbožňování. Člověk je celý „zakřiven do sebe“. Jeho nejlepší činy, jeho čest, moudrost, vzdělání, moc, bohatství, chudoba, laskavost, nábožnost a všechny ostatní vlastnosti, které lidé považují za projevy hluboké oddanosti Bohu, nejsou ničím jiným, než výrazem egoismu a vedou spíše k oslavě člověka než Boha. Zpíváme „Sláva Bohu na výsostech“, ale ve skutečnosti myslíme „Sláva mně na zemi“.

Tímto způsobem Luther ve svém KOMENTÁŘI ŽALMŮ charakterizuje hřích. Vyvstává ale otázka: Jak se může člověk, který je „nekonečně špatný“ a před Bohem nemá žádnou cenu, zbavit hříchu? Martin Luther na tuto otázku ve výkladu Žalmů neodpovídá zcela jasně. Teprve v příštích letech, zvláště když bude vykládat Pavlův list Římanům, najde na tuto otázku plnou a přesvědčující odpověď. Zatím vidíme, jak u něj přežívá stará scholastická teologie a jen mistry problemský paprsky evangelia, které Luther začíná znovuobjevovat. Jednou řekne, že člověk není schopen rozpoznat hřích. Dokonce vůbec neví, že je hříšný, dokud mu to Bůh nezjeví a tím nenabídne ospravedlňující milost. Podruhé ale neváhá použít čistě scholastického jazyka, aby vysvětlil, jak se sám člověk může připravit pro Boží spásnou milost. Ovšem celkově vzato, Luther ve svém výkladu Žalmů označuje pokoru, kajcnost a lítost nad hříchy za cestu vedoucí ke Kristovu kříži a ke spasení. Chvilé upřímné a hluboké lítosti může hříšník prožívat jako nejtemnější okamžik svého života. Ale ve chvíli nejhlubšího zoufalství Všemohoucí začíná své dílo stvoření nového člověka.

Martin Luther si Žalmů velice vážil a vyjádřil se o nich jako o „milované knize“, která „by mohla být nazvána malou biblií“. Řekl, že „v ní je nej-

krásněji a nejstručněji obsaženo celé biblické učení". Komentář k této knize z let 1513 — 1515, do něhož jsme krátce nahlédli, zdaleka není vrcholem Lutherova vykladačského a spisovatelského díla. Ale přesto je užitečné vzít ho do ruky. Učí nás lásce k žalmům, starým zbožným písním, které byly po dlouhá staletí nejoblíbenější částí bible a na které dnes mnozí křesťané ke své škodě zapomínají. Obdivujeme v ní Lutherovu vynikající znalost celé bible a hlavně máme zde možnost nahlédnout do myšlení mladého Luthera. Můžeme sledovat zápas Lutherova nitra, jak nej-

prve upadal do hlubin beznaděje, prožíval odpor a nenávist vůči hříchu a nakonec našel bezpečí u Kristova kříže. Každý hříšník musí, podobně jako Luther, projít nejprve branou zoufalství a beznaděje, dříve než obdrží Boží milost, která přináší spasení. Ve výkladu Žalmů se Luther nejvíce zabýval právě tím prvním krokem, poznáním vlastní hříšnosti. Hlavním tématem Komentáře Žalmů je hřích, zatímco v dalších spisech bude Luther stále častěji hovořit o radostné zvěsti ospravedlnění hříšníka Boží milostí projevenou v oběti Ježíše Krista.

MILAN HLOUCH

JAK SE „RODÍ“ NOVÝ ZPĚVNÍK

V poslední době jsme svědky nebyvalého zájmu, který různé křesťanské časopisy věnují duchovní hudbě, zpěvu a zpěvníkům. Články na podobná témata jsme si mohli přečíst i v časopisech vydávaných Generální konferencí naší církve. Časopis Ministry (časopis pro kazatele) uveřejnil zprávu, že Generální konference připravuje nový oficiální zpěvník duchovních písní pro společná shromáždění. Bratr W. Hooper, vedoucí komise pověřené přípravou nového zpěvníku, odpovídal na otázky redakce. Z interview vyjímáme několik myšlenek, které nás zaujaly.

OTÁZKA (redakce časopisu Ministry): *Potřebujeme vůbec nový zpěvník? Pokud ano, proč?*

ODPOVĚĎ (W. Hooper): Asi před patnácti lety se sešel výbor pověřený výběrem písní pro slavnostní zasedání Generální konference. Výbor podal návrh, aby GK připravila nový zpěvník. Tento návrh později podpořily další skupiny v církvi.

Jsem přesvědčen, že nový zpěvník opravdu potřebujeme. Každý zpěvník duchovních písní má životnost 25—30 let. Náš je starý už přes 40 let. Doba se mění, mění se i způsob vyjadřování, mění se poetické výrazové prostředky, mění se zájmy a potřeby lidí. Dnes velmi často hovoříme o využívání kosmického prostoru, o životním prostředí, o účtě k životu, o uchování života zde na zemi — o to se lidé před 40 lety nezajímali téměř vůbec.

Za druhé: ve stávajícím zpěvníku není dostatek písní, které hovoří o významných věroučných důrazech naší církve (mám na mysli písně o sobotě, o brzkém příchodu Ježíše Krista, o nebeské svatyni, o velekněžské službě Pána Ježíše apod.). Navíc, církve, která netvoří nové duchovní písně a jede jen ve tradičních, starých, vyjetých kolejkách, stagnuje a je bez života. Máme mezi sebou nadané jedince, kteří

mohou projevit své tvůrčí schopnosti k prospěchu celé církve.

OTÁZKA: *V našem zpěvníku je mnoho krásných písní, které se ve sborech neznají a nezpívají. Nestačilo by naučit a znovu objevit tyto zapomenuté písně?*

ODPOVĚĎ: Ano, ve zpěvníku je opravdu mnoho krásných a málo známých písní. Stejně tak je pravdou, že od roku 1941, kdy byl vydán stávající zpěvník, vzniklo mnoho nových, krásných duchovních písní. Rovněž v ostatních křesťanských společenstvích je řada velmi hodnotných a oblíbených písní, které by i v našem prostředí dosáhly velké obliby, kdybychom je znali. Čas od času je nutné revidovat a upravovat zpěvník, abychom udrželi krok s vývojem v oblasti hymnologie.

OTÁZKA: *Vidím, že jsi přesvědčen o nutnosti připravit nový zpěvník. Jak organizujete přípravné práce?*

ODPOVĚĎ: Generální konference ve spolupráci s nakladatelstvím Review and Herald vytvořila osmnáctičlennou zpěvníkovou komisi a širší poradní výbor, který má 87 členů. Pomocí dotazníku požádala o vyjádření celou řadu dalších kazatelů i členů církve.

OTÁZKA: *Snažíte se při přípravě vyjít vstříc požadavkům národnostních menšin? Usilujete vytvořit zpěvník, který by odpovídal kulturním podmínkám různých zemí?*

ODPOVĚĎ: Duchovní písně, které ve sborech zpíváme, mají být tak univerzální, aby je mohli s radostí zpívat všichni. Někteří členové nás však varují, že se marně pokoušíme připravit zpěvník, který by se líbil všem. Stávající zpěvník používají naši spoluvěřící ve Spojených státech, Kanadě, v Karibské oblasti a v Austrálii. Nepokoušíme se vytvořit univerzální zpěvník pro všechny, ani ne pro všechny anglicky mluvící země. Naši spoluvěřící v Británii mají vlastní zpěvník odpovídající jejich kulturním požadav-

kům. Podobně mají i vlastní anglický zpěvník na Filipínách.

OTÁZKA: *Z čeho se skládá práce zpěvníkové komise?*

ODPOVĚĎ: Členy zpěvníkové komise jsme rozdělili do čtyř pracovních skupin. Hudební skupina se zabývá nápěvy jednotlivých písní, textová skupina kontroluje a upravuje texty stávajících i nově navržených písní. Třetí pracovní skupina má za úkol seřadit tematicky písně v novém zpěvníku a vypracovat seznamy (tematické, názvy, autorů). Čtvrtá pracovní skupina připravuje tematický seznam textů Písma k jednotlivým písním a další pomůcky k vedení bohoslužeb. Mnozí kazatelé, kteří o naší práci vědí, žádají o důkladnější vypracovaný seznam doporučených textů a žádají nás, abychom k tomu používali modernější překlady bible.

Velmi mi záleží na tom, aby nový zpěvník pomohl zapojit všechny účastníky shromáždění na program bohoslužeb. Někdy naše shromáždění připomínají představení — v průčelí modlitebny se něco děje a shromáždění jen pasivně naslouchá. Nový zpěvník by měl napomoci, abychom do našich bohoslužeb zařadili více společných písní.

OTÁZKA: *Kolik písní ze stávajícího zpěvníku přenesete do nového?*

ODPOVĚĎ: Získali jsme zajímavý statistický údaj: když se připravuje nový zpěvník, pak většina církvi přebírá 50—65 % písní ze starého. V našem případě tomu bude asi podobně. Při prvním hlasování jsme přijali 316 ze 703 písní dosavadního zpěvníku (asi 45 %). To ovšem ještě není konečné číslo.

OTÁZKA: *Kdy si zazpíváme z nového zpěvníku?*

ODPOVĚĎ: Práci jsme přesně rozvrhli a doufáme, že nový zpěvník bude uveden před zasedáním Generální konference v roce 1985.

V minulém desetiletí připravovali společně nový zpěvník naši bratři a sestry z německy mluvících zemí. Loňské úsilí úspěšně dokončili a předali sborům ve Švýcarsku, Rakousku a NSR nový, v pořadí již třetí zpěvník. Naše sbory v NDR začnou tento zpěvník používat letos.

I my v Československu připravujeme nový zpěvník pro společná shromáždění. V některém z následujících čísel vás s touto prací seznámíme podrobněji.

-kn-

ERRATA

Prosíme čtenáře, aby si laskavě opravili chybné číselné údaje v ZD 5/1982 na straně 16 v levém sloupci:

je vytištěno:	má být:
17. řádka 300 000 km	asi 75 mil. km
35. řádka 3,5 min	asi 4 sec
86 min	asi 25 min
36. řádka 7 hodin	asi 16 hodin
47. řádka 5 mil. roků	asi 8 mil. roků

Naše ucho je mistrovské dílo Stvořitele. Má za úkol přenášet zvukové vlny. Zvenku přicházející tón rozechvěje blánu bubínku. Ta zase v dutině středního ucha uvede do pohybu kladívko, kovadlinku a třmínek. Tam je vzuk zesílen a dospěje k ulitě — k vlastnímu divu našeho sluchu. Jen 2 cm veliká ulita je opatřena tak zvaným Cortiho orgánem (harfou), který má 24 000 strun. Pro srovnání koncertní křídlo má jen 240 strun.

„Ucho, které slyší... učinil Hospodin“

Přísloví 20,12

Toto malé zázračné dílo v našem uchu má tedy stokrát víc strun, je ale miliónkrát menší. Těch 24 000 strun v našem uchu drží svou výšku tónu po celý život a nikdy se nemusí ladit, jak se to musí dělat u klavírů a jiných hudebních nástrojů.

Náš Stvořitel nás prosí, abychom tento jemný nástroj chránili před špatnými vlivy. Stará zkušenost nám říká, že se dětem důležité a prospěšné věci musí několikrát opakovat, aby si je zapamatovaly, zato slova a věci nežádoucí se naučí okamžitě. Každé slovo, které projde naším uchem, silně ovlivňuje k dobrému nebo ke zlému naše myšlení i jednání. Proto je důležité, abychom uměli dobře roztrždit vše, co slyšíme, špatné likvidovali včas a dobré zachovávali ve své paměti i ve svém srdci. Dokážeme-li to, pak i náš život bude odpovídat požadavkům našeho Stvořitele. Naučme se také uprostřed hlučných zvuků světa kolem nás naslouchat hlasu Božímu, a pak naše víra bude upevněna. Ap. Pavel k Římanům 10,17 píše: „Víra ze slyšení, slyšení pak skrze slovo Boží.“

J. DOUBRAVSKÝ

Jsi také tak neodbytný?

Mám dovolenou. Času je dost, sedím v parku na lavičce a pozoruji věci, na které jindy nemám čas. Na drátech sedí dva vrabci. Starý a mladý, který má ještě kolem zobáčku žlutou barvu. Je na ně veselá podívána. Mladý vrabec pořád skáče za starým, staví se před něj, otevírá zobák, dotírá, div mu nevleze na záda. Starý se ho snaží setřást a pořád ustupuje. Mladý se nechce vzdát. Znovu doráží, ale starý mu znovu uhýbá. Dotěrnému mláděti se už sotva brání. Mladý vrabec stále otevírá zobák. Je mi jasné, že chce, aby ho starý krmil, žebrá o potravu. Od starého ovšem nic nedostane, a tak začíná se svou neodbytností znovu.

My lidé býváme také tak neúnavní, když jde o naplnění našich pozemských přání. Co všechno podnikáme, když nám na něčem záleží!

Pán Ježíš jednou vypravoval podobnoství o muži, kterému přišla pozdě večer návštěva. Neměl jim co dát k jídlu, a tak se vydal za přítelem, který bydlel nedaleko. Šel k němu a prosil o chléb. Byla jistě již nevhodná

pozdní doba chodit si někde něco půjčovat. Pán Ježíš však řekl: „Právím vám, i když nevstane a nevyhoví mu, ač je jeho přítel, vstane pro jeho neodbytnost a dá mu vše, co potřebuje“ (Luk 11,8). Spasitel ukončil podobnoství slovy: „Čím spíše váš nebeský Otec dá Duchu svatému těm, kdo ho prosí“ (Luk 11,13).

K. ŠPINAR

POJĎ ZA MNOU!

*Volá tě.
Neslyšíš?
Dávno už tě volá.
Dřív, než ses vůbec narodil,
dokázal lásku činem,
abys ty žil.*

*Jsi hříšný?
Bojíš se, že nepřijme tě?
I když jak uhlí
černý je tvůj hřích,
On přece vclá hříšné
v tomto světě
a očistí je v ranách svých.*

*Ty druhý myslíš,
že ti není třeba,
abys k Němu šel?
Svůj oděv máš,
a svůj máš chleba,
tak proč by ses Mu nabízeli?*

*Ten omyl tě může život stát,
draze se za něj platí.
On nebude už dlouho zvát,
pak vrátí
se — a bude pozdě...*

*Teď je ještě čas.
Ještě tě volá.
Neslyšíš?
Volá a čeká na každého z nás:
Kdy uvěříš?*

V. GAJDOŠIKOVÁ

„Byl jsem mrtev — a hle, živ jsem na věky věků. Mám klíče od smrti i hrobu“ (Zjev 1,18).

Mnohá místa na světě se mohou pochlubit hroby velikánů dějin. Lidé před nimi stojí v úctě. Tak například v Paříži v Invalidovně je pochován Napoleon, v Londýně ve Westminsterském opatství jsou uloženy panovníci Anglie, v Praze v chrámu sv. Víta odpočívají čeští králové, a mohli bychom jmenovat mnohá další místa. Mohamedáni považují za bohubíý skutek navštívit alespoň jednou v životě hrob proroka Mohameda v Mekce. Mnozí z nich se dívají pohrdavě na křesťany, protože takové místo nemají.

U nás křesťanů je to docela jiné. Opravdu nemáme hrob, který bychom uctívali, protože Ježíš Kristus vstal z mrtvých a žije. Jeho hrob je prázdný. Církevní představitelé tehdejšího Jeruzaléma sice rozšířili lež, že Ježíšovo tělo ukradli apoštolové, byla to však jen bezmocná reakce na zmrtvýchvstání Pána, planá, jalová výmluva, kterou museli uplatit peníze. Tím se kněží sami demaskovali a usvědčili z podvodu. Projevila se Boží moc. Pro něj smrt není poslední instancí. Pán Ježíš právem oznámil: „Byl jsem mrtev — a hle, živ jsem na věky.“

Nejde nám o hroby, vždyť to jsou pouze místa dočasného odpočinku. Jde nám o ten jediný prázdný hrob — hrob toho, kdo o sobě prohlásil, že má klíče od všech hrobů. Důvěřujeme mu a řídme se jeho zásadami, vždyť on je Pánem i našeho života.

K. Šp.

**VÝROČÍ ÚMRTÍ
BEDŘICHA HROZNÉHO**

Před třiceti lety 12. prosince 1952 zemřel prof. Bedřich Hrozný. Narodil se 6. května 1879, už roku 1905 se stal docentem semitských jazyků se zvláštním zretelem ke klínopisnému studiu na vídeňské univerzitě. Od roku 1919 působil jako řádný profesor University Karlovy v Praze a v roce 1939 byl jmenován jejím rektorem.

Od roku 1914 se zúčastnil práce se skupinou vědců, pověřených tříděním a zkoumáním spousty dokumentů, objevených v předešlých letech. Bylo to 10 000 destiček z palené hlíny, pokrytých klínovými znaky. Nalezené texty měli přepsat a rozluštit, ale také vyložit. Shledali, že tabulky jsou psány neznámým jazykem, který nazvali novým jménem „chetitský“. Bible mluví o Chetitech v kralickém překladu jako o Hetejských, o synech Het. Například: „Abraham pak vstav, poklonil se lidu země té, totiž synům Het“ (1 Moj 23,7) nebo v novém překladu: „... vaše pomezí povede od stepi a tohoto Libanónu až k veliké řece Eufratu, podél celé země Cheteců.“ (Joz 1,3).

Bedřich Hrozný srovnával některá slova na klínopisných destičkách se slovy indoevropskými a dospěl k přesvědčení, že chetitský jazyk patří mezi indoevropské jazyky. Rozluštění objevených textů přineslo poznání ne jednoho, nýbrž pěti různých národů.

Prof. Hrozný se pustil do úkolu daleko těžšího, do četby a výkladu chetitských hieroglyfických dokumentů, jež jsou nejstaršími chetitskými písemnými památkami.

Převratné objevy posledních desetiletí posunuly naše poznání starověké Přední Asie o velký krok kupředu. A byla to právě česká věda, která se v první řadě a rozhodujícím způsobem účastnila těchto průkopnických objevů. Se jménem českého učenice — orientalisty dr. Hrozného je spojeno odhalení a poznání čtyř předaoasijských kultur, totiž klínopisné chetitské, hieroglyficko-chetitské, protoindické a krétské, jejichž vzájemné vztahy a vlivy prozkoumal a vyložil v řadě speciálních studií, které shrnul v díle: „Nejstarší dějiny Přední Asie a Indie.“

V období kolem roku 2000 před Kr. došlo k velkému stěhování národů, které se převalily přes jižní Evropu a Přední orient. Bylo způsobeno především skupinou chetitských národů,

jimiž poprvé vstupují indoevropské národy na jeviště dějin Předního orientu. Severní Sýrie a oblasti kolem Kaspického moře jsou vstupní branou těchto nejstarších Indoevropců do starého Orientu. A je právě zásluhou prof. Hrozného, že nám zpřístupnil napínavé drama jejich osudů, jak je vyčetl a rozluštil v písemných památkách, které po sobě tito „Hetejšti“ zanechali.

**RENOVOVANÁ MODLITEBŇA
V LUČENCI**

Obetaví bratia a sestry v Lučenci vykúzlili z malej modlitebne krásny svätčstánok. Obnovená modlitebňa bola vysvätená dňa 18. decembra 1982 za prítomnosti bratov zo Slovenského združenia. V piatok večer prehovoril zo Slova Božieho brat Ján Nikerle, hlavný prejav a vysvätenie mal v scbodu dopoluďnia brat Michal Hroboň. Popoluďní miestny kazateľ, brat Štefan Horňák, poďakoval za obetavú prácu všetkým, ktorí pri obnove pracovali, ako aj za pomoc od Slovenského združenia. Zo Slova Božieho prehovoril ešte brat Ruben Žurek a záverom brat Gašpar Lovaš.

POZORUHODNÉ STATISTIKY

Nedávno vyšla v hlavním městě afrického státu Keňa, v Nairobi, křesťanská encyklopedie (World Christian Encyclopedia). Dílo pozoruhodné již svým rozsahem (1010 stran) uvádí zajímavé statistické údaje a prognózy. Autor David Barrett odhaduje, že v roce 1985 bude na světě žít 1,55 miliardy křesťanů. Budou se scházet v 1,84 miliónu kostelů a modliteben. Autor dále uvádí, že na světě denně přibývá 64 tisíce křesťanů a vzniká 65 sborů nebo farností.

Od roku 1981 netvoří již většinu mezi křesťany běloši. Došlo k tomu znovu po 12. stoletích. V roce 500 bylo mezi křesťany 38,1 procenta bílých. Roku 1500 již 92,6 procenta, zatímco v roce 1981 jen 47,4 procenta křesťanů má bílou pleť, 19,3 procenta tvoří černoši, zbývající část příslušníci ostatních ras.

Španělština je nejrozšířenějším jazykem mezi křesťany (207 miliónů), na druhém místě jen angličtina (196 miliónů) a na třetím portugalština (128 miliónů). Na dalších místech jsou němčina, francouzština, italština.

Autor uvádí, že v roce 1900 se za ateisty nebo agnostiky považovalo 0,2 procenta obyvatel zeměkoule. V roce 1981 to bylo již 20,8 procenta. Podle jeho údajů jich každoročně přibývá 8,5 miliónu, hlavně v Evropě a Severní Americe.

STRUČNĚ O ISLÁMU

Islám řadíme mezi jedno ze tří monoteistických náboženství, což znamená, že judaismus, křesťanství a islám jsou jediná světová náboženství, která vyznávají víru v jediného, nezobrazitelného Boha. Islám znamená doslovně podřízení se Bohu. Vyznavači islámu si říkají muslimové. Jejich hlavní náboženskou knihou je korán. Pro muslimy znamená korán totéž, co pro křesťany bible. V koránu lze nalézt i řadu právních ustanovení, například trest za krádež, cizoložství apod. Velmi podrobně je upravena otázka rozvodu a dědictví.

Zatímco bible vznikala po dobu mnohem delší, než tisíciletí, byly některé základní staře koránu Mohamedovými žáky sepsány ještě za jeho života. Na ústní tradici klade islám značný důraz.

Posním měsícem muslimů je ramadán. Je to měsíc, ve kterém byl Mohamedovi seslán korán jako návod pro správné chování lidí. Věřícím je dovoleno jíst a pít pouze v noci do úsvitu, a to dc chvíle, kdy ještě nelze rozeznat bílou nit od černé.

Také muslimové odvozuji svůj původ od Abrahama, a to tak, že se považují za potomky prvorozeného Izmaele. V islámu lze najít některé židovské prvky, stejně tak jako křesťanské. Islám však rovněž převzal mnohé z původního přírodního náboženství beduinů.

ILUSTRACE NA OBÁLCE

Památník Mistra Jana Husa na Staroměstském náměstí v Praze. Odhalen roku 1915 k pětistému výročí Husova upálení. Dílo sochaře národního umělce L. J. Šalouna.

**ZEMŘEL KAZATEL
FRANTIŠEK ŠUMBERA**

Bratr František Šumbera se narodil v roce 1901 na Moravském Slovesku. Biblickou pravdu o druhém příchodu Pána Ježíše poznal již ve svém mládí na Ostravsku. Od roku 1929 pracoval jako kazatel v Ostravě, v Praze a řadě dalších sborů. Byl též vedoucím knižní evangelizace a po léta členem Ústřední rady církve. Zemřel 4. února 1983 ve věku 81 let. Do posledních chvil života si zachoval radostný výhled víry a adventní naděje.

Při rozloučení na Olšanských hřbitovech v Praze dne 14. února 1983 pronesli nad jeho hrobem poselství Božího slova bratři M. Šustek a E. Kobiela. Těší nás ujištění Písma, že „blahoslavení jsou od této chvíle mrtví, kteří v Pánu umírají. Duch zajisté dí jim, aby odpočinuli od prací svých, skutkové pak jejich jdou za nimi“ (Zjev 14,13).

A. B.

